

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA SĄVEIKOS TARP MOKSLO IR VERSLO SKATINIMAS

2011 m. birželio 28 d. Nr. VA-P-50-12-8
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant 2010-09-27 pavedimą Nr. P-50-12

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:

Solveiga Naginevičiūtė (grupės vadovė)

Jonas Izokaitis

Arturas Balsys

Vita Kondratavičiūtė

Sabinas Cycarevas

Alvydas Aleknavičius

Auditas pradėtas 2010-09-27

Auditas baigtas 2011-06-28

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Santrauka	2
Ižanga	3
Audito apimtis ir metodai	4
Audito rezultatai	6
1. Vyriausybės politika, skatinanti mokslo ir verslo sąveiką	6
2. Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) plėtra	8
2.1. Slėnių plėtros organizavimas ir valdymas	8
2.2. Slėnių plėtros finansavimas	17
2.3. Atviros prieigos centrų steigimas	20
3. Ūkio bei Švietimo ir mokslo ministerijų administruojamos priemonės, skatinančios verslo ir mokslo sąveiką	21
3.1. Ūkio ministerijos administruojamos priemonės „Idėja LT“, „Intelektas LT“, „Intelektas LT+“, „PRO LT“, „Inoklaster LT“, „Inoklaster LT+“, „Inogeb LT-1“, „Inogeb LT-2“, „Inogeb LT-3“	21
3.2. Ūkio ministerijos administruojama Inovacinių čekių priemonė	24
3.3. Švietimo ir mokslo ministerijos administruojama priemonė Valstybės pagalba aukštos kvalifikacijos darbuotojų įdarbinimui įmonėse	27
3.4. Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros pelno mokesčio lengvata	28
Išvados ir rekomendacijos	33
Priedai	36

SANTRAUKA

Lietuvos Respublikos Valstybės kontrolės atlikto valstybinio audito „Sąveikos tarp mokslo ir verslo skatinimas“ tikslas buvo įvertinti, ar priemonės, skirtos skatinti mokslo ir verslo sąveiką, yra vykdomos efektyviai. Audituoti pasirinkome 2008–2011 metais (II ketvirtį) vykdomas Ūkio ir Švietimo ir mokslo ministerijos priemones, skirtas skatinti mokslo ir verslo sąveiką. Priemonių bendras numatytas lėšų poreikis sudaro daugiau negu 2 milijardus litų.

Audito metu nustatyta, jog Inovacijų strategijoje pasirinkti Europos inovacijų švieslentės rodikliai, pagal kuriuos bus vertinama inovacijų pažanga, nėra pakankami ir tinkami mažesnėms šalims įvertinti; pagrindinės politiką vykdančios ministerijos – Švietimo ir mokslo ir Ūkio – nepakankamai bendradarbiauja įgyvendindamos priemones; kai kurių Ūkio ministerijos mokslo ir verslo sąveiką skatinančių priemonių įgyvendinimas vėluoja (audito metu dvi priemonės dėl nepakankamo pareiškėjų skaičiaus sustabdytos, o nepaskirstytos lėšos perkeltos naujoms) ir nepakankamai užtikrinama panaudotų lėšų kontrolė; Švietimo ir mokslo ministerijos naujai pradėta vykdyti priemonė „Valstybės pagalba aukštos kvalifikacijos darbuotojų įdarbinimui įmonėse“ nesulaukė pakankamai paraiškų; integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) programų projektų vykdymas gali būti neefektyvus, nes nesukurtas efektyvus valdymo modelis, dar neveikia atviros prieigos centrai, nežinoma, kiek jų bus, nesukurtas atviros prieigos centrų registras.

Audito metu nustatyta, kad verslo subjektai vangiai naudojami MTEP veiklai taikomomis mokestinėmis lengvatomis, o statistiniai duomenys apie Lietuvoje vykdomą MTEP veiklą nėra tikslūs.

Nustatytų problemų sprendimui, auditoriai rekomendavo:

- patikslinti Inovacijų strategiją pagal naujus Strateginio planavimo metodikos reikalavimus ir įtraukti ją į rengiamą Valstybės pažangos strategiją;
- Švietimo ir mokslo ir Ūkio ministerijoms įsivesti tokius vertinimo rodiklius, pagal kuriuos būtų galima įvertinti šalies pažangą, skatinant mokslo ir verslo sąveiką;
- parengti ir įteisinti Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) programų ir Jungtinių tyrimų programų valdymo ir koordinavimo modelį, sukurti ir išbandyti atviros prieigos centrų registrą;
- nustatyti, kad verslo subjektai, gavę finansinę paramą MTEP veikloms, privalomai Statistikos departamentui teiktų informaciją apie vykdomą MTEP veiklą;
- apibrėžti MTEP pelno mokesčio lengvatos taikymo ribas, kad jas vienodai suprastų ir verslo subjektai, ir mokesčius administruojančios įstaigos;
- naujame programavimo etape ypač daug dėmesio skirti priemonėms, skatinančioms mokslo ir verslo sąveiką bei mokslo ir verslo bendradarbiavimo kultūrą, vykdam MTEP veiklą.

IŽANGA

Mokslo ir verslo sąveika yra svarbus veiksnys siekiant ekonomikos konkurencingumo augimo ir valstybės pažangos. Mokslo ir verslo bendradarbiavimas, kaip tikslas ir uždavinys, yra įtvirtintas teisės aktuose ir finansavimo priemonėse. Įvairaus lygio diskusijose (LR Vyriausybėje, ekspertų sambūriuose, žiniasklaidoje) kalbant apie inovatyvumą, kūrybingumą, pažangą nuolat pabrėžiama mokslo ir verslo sąveikos svarba. Pasirinktoms audituoti priemonėms, skatinančioms mokslo ir verslo sąveiką (žr. 3 pastraipą) 2008–2015 m. numatyta skirti apie 2,9 mlrd. Lt ES ir LR valstybės biudžeto lėšų.

Vyriausybė 2010 m. patvirtino naująją inovacijų strategiją¹, kurios tikslas – kurti kūrybingą visuomenę, sudaryti sąlygas plėtoti verslumą ir inovacijas. Strategijos vizija: Lietuvos ekonomikos pagrindas – didelės pridėtinės vertės produktų gamyba ir paslaugos, jos konkurencingumą globalioje rinkoje lems inovatyviam verslui palanki aplinka; švietimo, mokslo, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros sistema, sąveikaudama su verslu, padės ugdyti kūrybingą visuomenę, kurs aukšto lygio žinių bazę naujovėms.

Už pagrindinių priemonių ir programų, turinčių skatinti mokslo ir verslo bendradarbiavimą, finansuojamų ES ir valstybės biudžeto lėšomis, įgyvendinimą atsakingos Švietimo ir mokslo bei Ūkio ministerijos. Švietimo ir mokslo ministerija atsakinga už Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) programų (861,3 mln. Lt), Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos priemonės „Valstybės pagalba aukštos kvalifikacijos darbuotojų įdarbinimui įmonėse“ (63,4 mln. Lt) įgyvendinimą. Ūkio ministerija atsakinga už Ekonomikos augimo veiksmų programos priemonių „Idėja LT“, „Inogeb LT-1“, „Inogeb LT-2“, „Inogeb LT-3“, „Intelektas LT“, „Intelektas LT+“, „Inoklaster LT“, „Inoklaster LT+“, „PRO LT“ (923,9 mln. Lt) ir Inovacinių čekių priemonės (1 mln. Lt) įgyvendinimą. MTEP pelno mokesčio lengvata netiesiogiai taip pat skatina mokslo ir verslo bendradarbiavimą: 2008 m. ja pasinaudojo 54 mokesčių mokėtojai (59,3 mln. Lt), 2009 m. – 98 (98,3 mln. Lt).

Atsižvelgdama į verslo ir mokslo sąveikos svarbą šalies mastu ir tam tikslui skiriamas didžiules lėšas, Valstybės kontrolė 2010 metų valstybinio audito programoje² numatė atlikti šios srities valstybinį veiklos auditą.

¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-02-17 nutarimas Nr. 163 „Dėl Lietuvos inovacijų 2010–2020 metų strategijos“.

² Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2010-01-26 įsakymas Nr. V-19 „Dėl 2010 metų valstybinio audito programos“.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Audito objektas – sąveikos tarp mokslo ir verslo skatinimas.

Audito subjektas – Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija ir Lietuvos Respublikos ūkio ministerija pasirinktos, nes disponuoja pagrindinėmis MTEP lėšomis. ŠMM pasirinkta, nes formuoja valstybės politiką mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros, technologinės plėtros srityje, organizuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą. ŪM pasirinkta, nes dalyvauja įgyvendinat mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros politiką. Viešoji įstaiga Lietuvos verslo paramos agentūra; Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra; Viešoji įstaiga Europos socialinio fondo agentūra; Viešoji įstaiga Centrinė projektų valdymo agentūra pasirinktos, nes įgyvendina MTEP politiką: vykdo finansuotųjų MTEP projektų įvertinimą, atranką, kontrolę. Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras pasirinktas, nes organizuoja slėnių stebėsenos sistemos sukūrimą.

Audito tikslas – įvertinti ar priemonės, skirtos skatinti sąveiką tarp mokslo ir verslo, yra vykdomos efektyviai.

Audituojamas laikotarpis – 2008–2011 metai (II ketvirtis).

Audito metodai: audito metu siekėme išsiaiškinti, ar Vyriausybė vykdo nuoseklią politiką, skatinančią mokslo ir verslo sąveiką, ir kaip efektyviai vykdomos priemonės, skatinančios mokslo ir verslo bendradarbiavimą.

Audito metu duomenys buvo renkami nagrinėjant pagrindinius teisės aktus ir kitus dokumentus, reglamentuojančius mokslo ir verslo bendradarbiavimą:

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą „Dėl ilgalaikės mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros strategijos bei Lietuvos mokslo ir technologijų baltosios knygos nuostatų įgyvendinimo programos patvirtinimo“³, su vėlesniais pakeitimais (toliau – MTEP strategija);
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą „Dėl nacionalinės Lisabonos strategijos įgyvendinimo 2008–2010 m. programos patvirtinimo“⁴;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą „Dėl Lietuvos inovacijų 2010–2020 metų strategijos“⁵ (toliau – Inovacijų strategija);
- 14 ministerijų strateginius veiklos planus;
- Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) kūrimo ir plėtros koncepciją⁶;
- Bendrąją nacionalinę kompleksinę programą⁷;
- Bendrąją nacionalinę mokslinių tyrimų bei mokslo ir verslo bendradarbiavimo programą⁸;

³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-12-22 nutarimas Nr. 1646.

⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-10-01 nutarimas Nr. 1047.

⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-02-17 nutarimas Nr. 163.

⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-03-21 nutarimas Nr. 321.

⁷ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007-12-03 įsakymas Nr. ISAK-2336 (2010-03-01 įsakymo Nr. V-263 redakcija).

- Penkias Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) plėtros programas^{9,10,11,12,13};
- Jungtinių tyrimų programas^{14,15,16,17};
- Mokslo ir technologijų parkų plėtros koncepciją¹⁸;
- Posėdžių protokolus, susirašinėjimą tarp ministerijų, teisės aktus, susijusius su nagrinėjamų priemonių reglamentavimu.

Detaliai studijavome ekspertų atliktus tyrimus bei vertinimus:

- Viešosios politikos ir vadybos instituto parengtą Inovacijų skatinimo politikos vertinimą¹⁹;
- Asociacijos „Žinių ekonomikos forumo“ atliktą Mokslo ir technologijų parkų veiklos vertinimo ir plėtros galimybių studijas²⁰;
- „Ernst & Young“ parengtą Įmonių, vykdančių inovacinę veiklą, rėmimo, naudojant inovacinius čekius, galimybių studiją²¹;
- Užsienio ekspertų atliktus slėnių vertinimus^{22,23,24}.

Auditoriai dėkingi ekspertams iš VŠĮ Viešosios politikos ir vadybos instituto, Lietuvos pramonininkų konfederacijos, Asociacijos „Žinių ekonomikos forumo“, Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjungos, VŠĮ Lietuvos inovacijų centro skyrusiems laiko susitikimams su auditoriais, kurių metu pasidalino įžvalgomis audito tema.

Audito įrodymai buvo renkami taikant pokalbio, apklausos, palyginamosios analizės, situacijos vertinimo ir dokumentų peržiūros metodus. Vadovautasi nuostata, kad audituojami ir kiti subjektai pateikė išsamią ir objektyvią informaciją, o pateiktų dokumentų kopijos atitinka originalus. Valstybinis auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus²⁵.

Sutrumpinimai pateikti 1 priede.

⁸ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008-03-03 įsakymas Nr. ISAK-563.

⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-11-24 nutarimas Nr. 1262.

¹⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-11-24 nutarimas Nr. 1263.

¹¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-11-12 nutarimas Nr. 1170.

¹² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-10-01 nutarimas Nr. 1130.

¹³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-07-23 nutarimas Nr. 786.

¹⁴ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2009-11-24 įsakymas Nr. ISAK-2377.

¹⁵ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2009-11-19 įsakymas Nr. ISAK-2364.

¹⁶ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2009-11-24 įsakymas Nr. ISAK-2363.

¹⁷ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2009-11-24 įsakymas Nr. ISAK-2362.

¹⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-07-18 nutarimas Nr. 963.

¹⁹ VŠĮ Viešosios politikos ir vadybos institutas, *Inovacijų skatinimo politikos vertinimas*, 2010.

²⁰ Žinių ekonomikos forumas, *Mokslo ir technologijų parkų veiklos vertinimo ir plėtros galimybių studijos 2011–2016*, 2010.

²¹ Ernst & Young, *Įmonių, vykdančių inovacinę veiklą, rėmimo, naudojant inovacinius čekius, galimybių studija*, 2010.

²² Erik Arnold, Patries Boekholt, Jakob Edler, Ken Guy (Assessors) with Barbara, *Good Appraisal of Valley Visions*, 2007.

²³ United Kingdom to Research and Higher Education Monitoring and Analysis Centre Lithuania, *Report on the Lithuanian Valleys Programme from Intelligentsia Consultants Ltd.*, 2009.

²⁴ Technopolis group, Ernst & Young, *Management and coordination model*, 2011.

²⁵ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26.

AUDITO REZULTATAI

1. Vyriausybės politika, skatinanti mokslo ir verslo sąveiką

Auditorių nuomone, pagrindinė Vyriausybės politika, skatinanti mokslo ir verslo sąveiką, yra suformuluota Inovacijų strategijoje, nes tai yra ilgalaikis horizontalus strateginio planavimo dokumentas, kuriuo siekiama apimti visas su inovacijomis susijusias sritis. Inovacijų strategijoje auditoriai išskyrė devynis uždavinius iš dvidešimties (žr. pavyzdį), skatinančius minėtą sąveiką.

Pavyzdys

Stiprinti žinių bazę, plėtoti tarptautinio lygio integruotus mokslo, studijų ir verslo centrus (slėnius); skatinti verslo tinklaveiką ir prisijungimą prie tarptautinių inovacijų tinklų; skatinti įvairių lygmenų ugdymo ir privataus sektorių verslumą; skatinti didelį augimo potencialą turinčias įmones; sudaryti sąlygas komercializuoti mokslinius tyrimus – kurti reikiamą infrastruktūrą (technologijų perdavimo centrai) ir teisinius mechanizmus; plėtoti efektyvius verslo ir mokslo bendradarbiavimo mechanizmus, bendrų verslo ir mokslo projektų rėmimo schemas; pertvarkius mokslinių tyrimų institutus, stiprinti jų bendradarbiavimą su verslu; stiprinti mokslo, studijų ir verslo sąveiką; įsteigti Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūrą – institucinę struktūrą, atsakingą už verslo ir mokslo bendradarbiavimą.

Neaišku kokią vietą Inovacijų strategija užima kitų strategijų/teisės aktų hierarchijoje, pvz., neaiškus jos santykis su MTEP strategija, su rengiama Valstybės pažangos strategija. Naujoje Strateginio planavimo metodikos redakcijoje²⁶ numatytas tik vienintelis ilgos trukmės planavimo strateginis dokumentas – Valstybės pažangos strategija.

Auditoriai pritaria ekspertams, kad Inovacijų strategijos uždaviniai yra skirtingo lygio (vieni smulkūs, kiti stambūs), persidengia (pvz., uždavinys „plėtoti efektyvius verslo ir mokslo bendradarbiavimo mechanizmus, bendrų verslo ir mokslo projektų rėmimo schemas“ persidengia su uždaviniu „stiprinti mokslo, studijų ir verslo sąveiką“)²⁷.

Inovacijų strategijoje nurodoma, kad jos įgyvendinimo rezultatai bus vertinami pagal Europos inovacijų švieslentės²⁸ (toliau – Švieslentės) rodiklius, kuriuos kasmet skelbia EK.

Taikant Švieslentės rodiklius užtikrinamas palyginamumas su kitų šalių rezultatais. Lietuva 2009 m. užėmė 24 vietą (iš 27), o 2010 m. nukrito dar žemiau (25 vieta)²⁹.

Pasak Ūkio ministerijos darbuotojų, su verslo ir mokslo bendradarbiavimu susiję šie Švieslentės rodikliai, numatyti Inovacijų strategijoje:

- Valstybės išlaidos MTEP procentais nuo BVP;
- Verslo išlaidos MTEP procentais nuo BVP;
- Viešų ir privačių bendrų publikacijų 1 mln. gyventojų skaičius.

²⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-06-06 nutarimas Nr. 827 (2011-04-20 nutarimo Nr. 480 redakcija).

²⁷ Inovacijų skatinimo politikos vertinimas.

²⁸ <http://www.proinno-europe.eu/page/european-innovation-scoreboard-2009>.

²⁹ <http://www.proinno-europe.eu/page/european-innovation-scoreboard-2010>.

Ekspertų nuomone, Švieslentė nėra tinkama regionų ir mažų šalių inovacijų sistemos rezultatyvumui vertinti. Strategijos uždavinių pasiekimui nesuformuluoti nei produkto, nei rezultato lygmens vertinimo rodikliai. Be to, ne visus Inovacijų strategijos uždavinius galima susieti su Švieslentės rodikliais. Pavyzdžiui, neaišku, kaip bus matuojami uždaviniai: sudaryti sąlygas komercializuoti mokslinius tyrimus; plėtoti efektyvius verslo ir mokslo bendradarbiavimo mechanizmus, bendrų verslo ir mokslo projektų rėmimo schemas.

Auditorių nuomone, svarbu vertinti Inovacijų strategijoje numatytų uždavinių rezultatus, kuriais siekiama esminių pokyčių ir tam skiriamos didelės lėšos. Nepakankamai vertinant pažangą, negalima priimti veiksmingų sprendimų dėl rezultatyvaus lėšų panaudojimo.

Inovacijų strategijos parengimui ir įgyvendinimui buvo sudaryta darbo grupė³⁰. Jos nariais buvo ir verslo atstovai (UAB „Ernst & Young Baltic“, asociacijos „Futura Scientia“ ir „Žinių ekonomikos forumas“). Rengiant strategijos įgyvendinimo priemonių planą, 2010-06-11 organizuotas viešas jo aptarimas, kuriame dalyvauti buvo pakviesti verslo, mokslo ir valdžios atstovai. Pokalbių su verslo ir mokslo atstovais metu auditoriams buvo išsakyta nuomonė, kad inovacijų strategija buvo parengta skubotai, pakankamai neišdiskutavus. Tai nurodo ir ekspertai Inovacijų skatinimo politikos vertinime³¹.

Inovacijų politika, kaip ją apibrėžia Inovacijų strategija ir jos priemonių planas, apima kelis šimtus įvairių priemonių, kurias įgyvendina 12 ministerijų (Finansų ir Krašto apsaugos ministerijos priemonių nėra numačiusios). Auditoriai teiravosi, kiek ir kokių priemonių jos yra numačiusios strateginiuose veiklos planuose, siekdamas įgyvendinti Inovacijų strategiją; kurios jų skirtos sąveikos tarp verslo ir mokslo skatinimui. Septynios ministerijos Inovacijų strategijos įgyvendinimo priemonių plane numatytas priemones įgyvendina per bendras savo strateginių veiklos planų priemones/uždavinius. Pavyzdžiui, Inovacijų strategijos įgyvendinimo priemonių plane numatyta, kad ŠMM yra atsakinga už 21 priemonės įgyvendinimą, kurias įgyvendina tik per vieną plačią ir bendrą savo strateginio veiklos plano priemonę³². Yra ministerijų, pavyzdžiui, Vidaus reikalų, kurios į strateginius veiklos planus neįtraukė Inovacijų strategijos įgyvendinimo priemonių plane numatytų priemonių. Patvirtinus Inovacijų strategiją, ministerijos nepakeitė savo strateginiuose planuose numatytų priemonių pagal ją ir toliau kiekviena ministerija atskirai (vertikaliai) įgyvendina anksčiau numatytas priemones.

Inovacijų strategijoje numatyta, kad už jos įgyvendinimo stebėseną ir vertinimą atsakinga ŪM ir ŠMM. Didelė dalis Inovacijų strategijos priemonių plane numatytų priemonių priklauso ŠMM kompetencijai.

³⁰ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo bei ūkio ministrų 2009-11-16 įsakymas Nr. ISAK-2322/4-580.

³¹ Inovacijų skatinimo politikos vertinimas, p. 17.

³² Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos 2011 strateginio veiklos plano priemonė „Nacionalinės studijų, Tyrėjų karjeros, Bendrosios nacionalinės kompleksinės ir Bendrosios nacionalinės mokslinių tyrimų bei mokslo ir verslo bendradarbiavimo programų bendrojo finansavimo lėšos“.

Yra rizika, kad mokslo ir verslo bendradarbiavimas gali būti neužtikrintas, nes:

- Inovacijų strategijoje suformuota Vyriausybės mokslo ir verslo sąveikos skatinimo politika nėra pakankamai aiški (dubliuojasi tam tikri uždaviniai, dėl vertinimo rodiklių nebuvimo sunku vertinti pažangą bei priimti informuotus sprendimus dėl rezultatyvaus lėšų panaudojimo);
- Inovacijų strategijos įgyvendinimas abejotinas, nes dalyvaujančios ministerijos strategiją įgyvendina atskirai (vertikaliai) ne visur numatydamos konkrečias jos įgyvendinimo priemones savo strateginiuose planuose;
- neaiškus Vyriausybės požiūris į inovacijų strategijos reikšmingumą kitų šalies strateginių dokumentų, ypač Valstybės pažangos strategijos, atžvilgiu.

2. Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) plėtra

2.1. Slėnių plėtros organizavimas ir valdymas

Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) kūrimo ir plėtros koncepcija (toliau – Koncepcija) buvo patvirtinta 2007 m. Joje nurodoma, kad slėnis – mokslinių tyrimų, studijų ir imlaus žinioms verslo potencialas (subjektų visuma), sutelktas vienoje teritorijoje, turintis bendrą arba susijusią infrastruktūrą ir kryptingai prisidedantis prie žinių visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo, Lietuvos ūkio konkurencingumo stiprinimo³³.

Koncepcijoje pabrėžiamas mokslo ir verslo bendradarbiavimas, tai įrodo šie slėnių plėtros tikslai:

- sutelkti, atnaujinti ir optimizuoti infrastruktūrą, kuri įgalintų plėtoti aukštąsias technologijas ir kitus perspektyviausius mokslo, technologijų ir verslo sektorius;
- sudaryti palankią aplinką mokslo žinias ir technologijas perduoti į verslą;
- sukurti mokslinių tyrimų, mokslo ir studijų bei imlaus žinioms verslo sąveiką skatinančius centrus.

Slėnių plėtros įgyvendinimui koordinuoti 2007 m. švietimo ir mokslo ir ūkio ministrų įsakymu sudaryta Slėnių plėtros komisija³⁴, kurios pagrindinės funkcijos:

- 1) vertinti slėnių plėtros vizijas ir slėnių plėtros programų projektus;
- 2) teikti siūlymus ŠMM ir ŪM dėl slėnių plėtros vizijų ir slėnių plėtros programų rengimo.

³³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-03-21 nutarimas Nr. 321.

³⁴ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo bei ūkio ministrų 2007-06-05 įsakymas Nr. ISAK-1118/4-231.

Pastebėtina, kad LRV 2008 m. patvirtinus slėnių programas, Komisija jai iškeltus uždavinius įvykdė, tačiau, nors veiklos vėliau nevykdė, panaikinta nebuvo. Tik 2011 m. aktualioje Konceptijos redakcijoje³⁵ nurodoma, kad „sudarius Slėnių priežiūros tarybą (sudaryta 2009 m.), ji perima Slėnių plėtos komisijos funkcijas, susijusias su Slėnių plėtos programų pakeitimu (jei reikia), vertinimu ir aprobavimu“.

Švietimo ir mokslo ministerija 2007 m. paskelbė kvietimą dalyvauti Slėnių plėtos vizijų ir programų projektų atrankoje. Gautos 5 paraiškos (dvi iš VU ir po vieną iš KTU, KU, LŽŪU). Po Slėnių plėtos komisijos įvertinimo, vizijos perduotos vertinti ekspertams. Jas vertino dvi komandos: 1) jungtinė Lietuvos mokslo tarybos ir Lietuvos mokslų akademijos ekspertų grupė ir 2) Tarptautinė kompanija „Technopolis limited“, laimėjusi ŠMM inicijuotą tarptautinį viešą konkursą ekspertinėms paslaugoms atlikti, t. y. įvertinti pateiktas 5 slėnių vizijas (sutarties vertė 14 570 eurų, arba 50,30 tūkst. Lt). Abi ekspertų grupės pateikė išvadas ir pasiūlymus^{36,37}. Auditorių nuomone, į Lietuvos ir užsienio ekspertų rekomendacijas atsižvelgta nepakankamai.

Pavyzdys

Lietuvos ekspertai rekomendavo mažinti slėnių skaičių.

Užsienio ekspertai atkreipė dėmesį į trūkumą aiškaus slėnių valdymo mechanizmo bei kaip valdymas bus finansuojamas, pasigedo aktyvaus verslo vaidmens slėniuose užtikrinimo schemų, nurodė, kad AMĮ ir MTI stokoja MTEP komercializavimo gebėjimų, pasigedo konkrečių verslo įsipareigojimų dalyvauti slėniuose, slėnių pagrindime pasigedo išsamių tyrimų ir įrodymų, kad regionai, kuriuose steigiami slėniai, galės aprūpinti slėnius ištekliais (*supply chain*), be to, kai kuriuose slėniuose ir pakankamu mokslininkų kiekiu.

Vizijų pagrindu, vadovaujantis Konceptija³⁸, 2008 m. liepos–lapkričio mėn. Vyriausybės nutarimais patvirtintos penkios Slėnių plėtos programos: „Saulėtekis“, „Santara“, „Santaka“, „Nemunas“ ir „Lietuvos jūrinio sektoriaus plėtra“.

Audito metu nustatyta, kad Slėnių plėtos programose nepakankamai apibrėžta Slėnių dalyvių atsakomybė už rezultatų pasiekimą. Taip pat, pastebėtina, kad didžioji dalis slėnių programų priemonių skirtos infrastruktūros atnaujinimui.

Siekiant mokslo ir verslo sąveikos neužtenka vien atnaujinti infrastruktūrą, svarbu sutelkti aukšto lygio mokslinį ir vadybinį potencialą slėniuose, užtikrinti verslo dalyvavimą. Konceptijoje³⁹ numatyta, kad mokslo ir technologijų parkai (toliau – MTP) (kaip ir technologijų perdavimo centrai, verslo inkubatoriai ir kt.) yra mokslo ir verslo sąveiką skatinančios institucijos. Slėnių plėtos programose numatoma, kad jas įgyvendinant dalyvaus 9 parkai⁴⁰ (MTP dalyvavimas turėtų skatinti

³⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-03-21 nutarimas Nr. 321 (2011-04-20 nutarimo Nr. 463 redakcija), p. 27.

³⁶ Appraisal of Valley Visions.

³⁷ Galimybių studijų, apimančių specialistų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, rengimą, mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą, mokslui imlaus verslo vystymą konkrečioje srityje ir integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) kūrimo ir plėtos vizijų kokybės vertinimo ekspertų komisijos posėdžio 2007-11-13 protokolas Nr. 3.

³⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-03-21 nutarimas Nr. 321.

³⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-03-21 nutarimas Nr. 321.

⁴⁰ VšĮ Visorių informacinių technologijų parkas, VšĮ Saulėtekio slėnis, VšĮ Kauno aukštųjų ir informacinių technologijų parkas, VšĮ KTU regioninis mokslo parkas, LŽŪU žemės ūkio mokslo ir technologijų parkas, VšĮ Klaipėdos mokslo ir technologijų parkas, VšĮ Technopolis, VšĮ Šiaurės miestelio technologijų parkas ir VšĮ Fizikos instituto mokslo ir technologijų parkas.

pumpurinių (*spin-off*) įmonių steigimą, pritraukti privačių investicijų slėnių infrastruktūros plėtrai ir pan.).

Asociacija „Žinių ekonomikos forumas“ 2010 m. atliko MTP veiklos vertinimo tyrimą⁴¹ ir nustatė, jog „nepaisant to, kad formaliai mokslo ir technologijų parkai yra įtraukti į slėnių kūrimo procesą, jų santykis su universitetais ir jų valdomais slėniais yra visiškai neaiškus, interviu metu pagrindiniai dalyviai nesugebėjo pateikti vieningos parko vaidmens slėnyje vizijos“.

Pavyzdys

ŪM atstovų teigimu, „Nemuno“ slėnyje veikiantis Mokslo ir technologijų parkas yra LŽŪU ūkiskaitinis padalinys, kurio veikla ir turima materialinė bazė yra ribotos, ir realiai jis atlieka tik konferencijų organizavimo funkciją. Taigi „Nemunas“ – vienintelis iš penkių slėnių, neturintis instrumento, skatinančio ir plėtojančio inovacinę veiklą slėnyje, kuriančio ir sudarančio sąlygas žemės, miškų ir maisto ūkio sričių mokslo žinias ir technologijas perduoti į verslą, užtikrinančio slėnio dalyvių (įmonių) produktyvų bendradarbiavimą su mokslo ir studijų atstovais“.

Nutarime⁴² numatyta įgalioti ŠMM, suderinus su ŪM, koordinuoti Vyriausybės patvirtintų slėnių programų įgyvendinimą. Ministerijų atstovai nurodė, jog koordinavimo funkcija vykdoma inicijuojant programų pakeitimus, ministerijų atstovams dalyvaujant Slėnių priežiūros tarybos veikloje (įsteigta 2009-07-01, įvyko 4 posėdžiai), taip pat ŠMM, ŪM ir kitų ministerijų (pvz.: ŽŪM ir SAM) atstovai įtraukti į kai kurių slėnių asociacijų valdymo organus.

Pavyzdys

ŪM ir ŠMM atstovai įtraukti į „Santaros“ slėnio asociacijos valdybą ir „Slėnis Nemunas“ asociacijos tarybą, ŽŪM – į „Baltijos“ slėnio asociacijos valdybą ir „Slėnis Nemunas“ asociacijos tarybą.

Koncepcijoje, patvirtintoje⁴³ 2007 m., buvo numatyta, kad slėnių programų įgyvendinimą koordinuos Slėnių tarybos (kiekviename slėnyje atskira), bet jos nebuvo sudarytos.

ŠMM atstovo teigimu, „slėnių tarybos, numatytos Koncepcijoje (iki jos pakeitimo 2009 m.) ir slėnių programose, nebuvo sudarytos, nes buvo nuspręsta apsiriboti bendrais visiems slėniams koordinavimo ir priežiūros organais: Slėnių priežiūros taryba ir Slėnių stebėsenos grupe. Slėnių vidinių procesų koordinavimą nuspręsta palikti slėnių asociacijoms“.

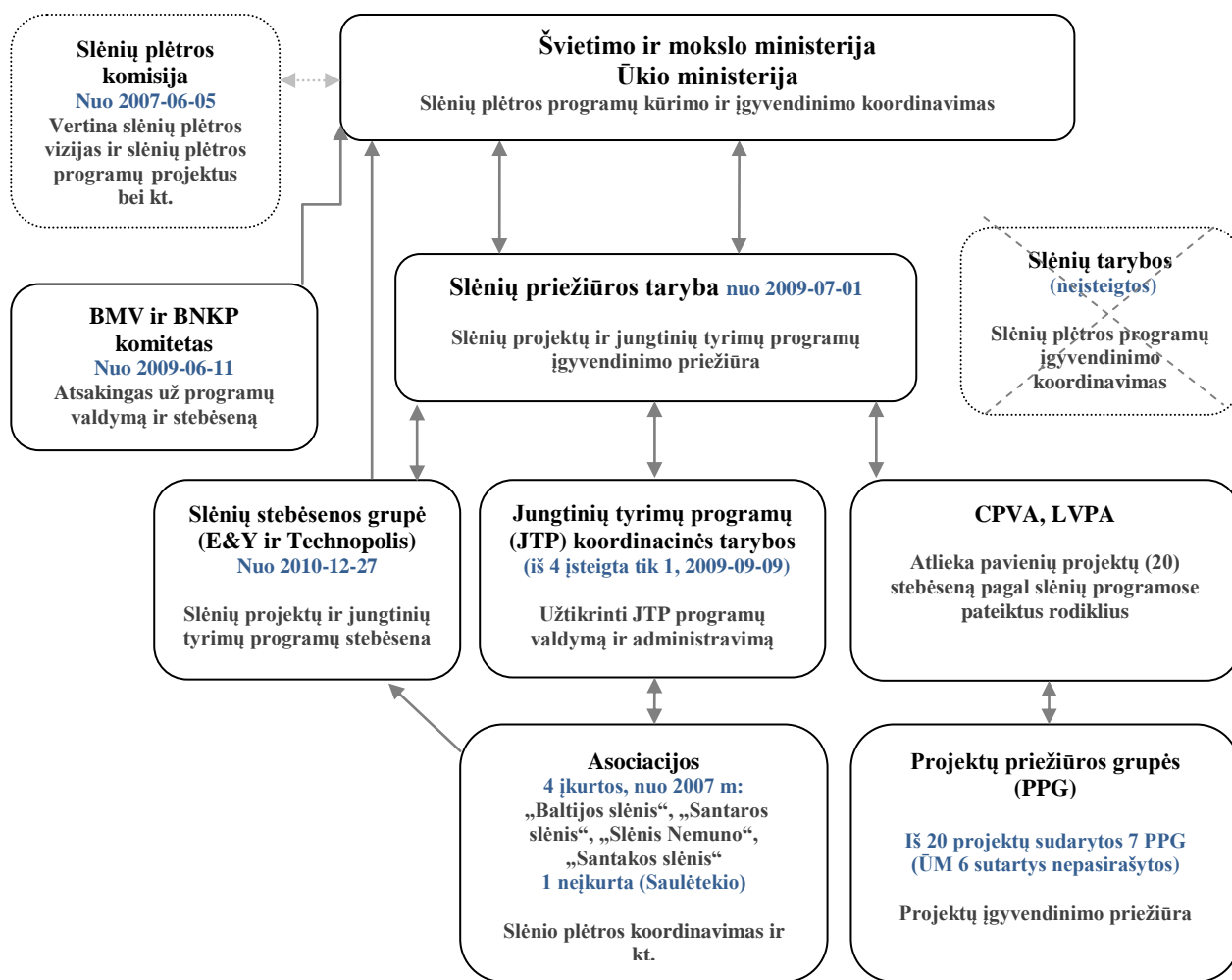
Visos Slėnių plėtros programų stebėseną ir koordinavimą turinčios/turėjusios vykdyti struktūros pateikiamos 1 pav.

⁴¹ Mokslo ir technologijų parkų veiklos vertinimo ir plėtros galimybių studijos.

⁴² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-03-21 nutarimas Nr. 321 (2009-06-17 nutarimo Nr. 598 redakcija), 4 p.

⁴³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-03-21 nutarimas Nr. 321.

1 pav. Slėnių plėtos programų/projektų stebėseną ir koordinavimą

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Slėnių plėtos programose nurodyti koordinatoriai yra ŠMM ir/arba ŪM ir asociacijos (žr. 4 priedą). Numatyta, kad kiekviename slėnyje turėtų būti įkurtos asociacijos, jungiančios verslo ir mokslo atstovus/subjektus. Šiuo metu įkurtos keturios⁴⁴ (išskyrus „Saulėtekio“ slėnį), iš kurių viena („Santaros“ slėnis) sudaryta 2010 m. pabaigoje.

Pavyzdys

Saulėtekio asociacija nesukurta, VU atstovo teigimu, nes tam lėšos nenumatytos. Taip pat nėra poreikio – neaišku, ar ji būtų veiksminga.

Slėnio programose nurodyta, kad Slėnio asociacijos steigėjais ir nariais tampa mokslo ir studijų institucijos, viešojo administravimo įstaigos, verslo subjektai, paramos verslui organizacijos, verslo ir kitos asociacijos, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys, pareiškę norą dalyvauti kuriant ir plėtojant slėnį. „Santaros“ slėnio asociacija sudaryta daugiausia tik iš verslo subjektų, nėra atstovo iš VU.

Įsteigtos asociacijos nevykdo slėnių programose joms numatytos koordinavimo funkcijos. Auditoriai pritaria užsienio ekspertų nuomonei,⁴⁵ kad asociacijos neturi pakankamai galių koordinuoti slėnių veiklą (pavyzdžiui, neturi jokių poveikio priemonių, kurias galėtų panaudoti siekdami įtakoti universiteto arba kitų juridinių asmenų vadovybę). Reikėtų aiškiau apibrėžti

⁴⁴ „Baltijos slėnis“, „Santaros slėnis“, „Slėnis Nemuno“, „Santakos slėnis“.

⁴⁵ Management and coordination model.

asociacijų atsakomybę įgyvendinant slėnių programas, neskirti joms koordinavimo funkcijos, kurios vykdyti neturi galių.

Pavyzdys

ŠMM atstovo nuomone, „asociacijos naudingos jau vien dėl to, kad tai organas, jungiantis visus slėnio narius ir labai palengvinantis bendravimą su slėniu kaip visuma. Problema tik ta, kad asociacijos turi per mažai galių ir dažnai vykdo tik parodomąją veiklą, t. y. įvairių renginių, parodų organizavimu, parodomuoju dalyvavimu tarptautinių organizacijų veikloje, išvykomis į užsienio slėnius pasisemti gerosios patirties ir pan.“

Siekdama užtikrinti, kad slėnių steigimas ir veikla būtų grindžiami skaidrumo, atvirumo, nacionalinio prioriteto ir efektyvumo principais^{46,47}, Vyriausybė pakoregavo jų kūrimo ir plėtros koncepciją, kurioje nurodė, kad pagrindiniai slėnių valdymo struktūros elementai yra ŠMM, ŪM, Slėnių priežiūros taryba ir Slėnių stebėsenos grupė.

Vadovaujantis Koncepcijos 27 p., 2009 m. sudaryta⁴⁸ Slėnių priežiūros taryba (toliau – taryba), kuri atlieka slėnių projektų ir jungtinių tyrimų programų (JTP) įgyvendinimo priežiūrą (išsamiau apie JTP 13 psl.). Ją sudaro ŠMM, ŪM, ekspertinių institucijų ir verslo subjektų atstovai.

Pagal Slėnių priežiūros tarybos darbo reglamentą⁴⁹ taryba atlieka šias funkcijas:

- priima strateginius sprendimus dėl slėnių plėtros;
- priima strateginius sprendimus dėl JTP įgyvendinimo;
- priima strateginius sprendimus dėl Nacionalinių kompleksinių programų (NKP) įgyvendinimo.

Nuo Slėnių priežiūros tarybos sudarymo 2009-07-01 iki 2010-03-31 iš viso įvyko keturi posėdžiai. Pastebėtina, kad nebuvo sprendžiami klausimai dėl JTP ir BNKP įgyvendinimo, spartesnio šešių ŪM finansuojamų projektų įgyvendinimo, atnaujinamos infrastruktūros efektyvaus panaudojimo. Tai yra svarbūs klausimai siekiant sukurti prielaidas mokslo ir verslo sąveikai slėniuose, kadangi, būtent siekiant užtikrinti mokslo ir verslo bendradarbiavimą 2007 m. patvirtinta Bendroji nacionalinė kompleksinė programa (toliau – BNKP, sudaryta iš 12 NKP programų), o 2008 m. tematiškai susijusi⁵⁰ Bendroji nacionalinė mokslinių tyrimų bei mokslo ir verslo bendradarbiavimo programa (toliau – BMV programa).

BNKP bendrieji tikslai: užtikrinti mokslui imlių ūkio subsektorių teminių strategijų įgyvendinimą, kompleksiskai derinant specialistų rengimą, MTEP vystymą, atitinkamos infrastruktūros plėtrą, mokslo verslo bendradarbiavimą plėtojančias priemones bei taikyti nustatytus kriterijus mokslui imlių ūkio subsektorių veiklos ir jų teminių strategijų įgyvendinimui.

BMV programos bendrieji tikslai: įgyvendinant šalies mokslo ir studijų potencialo teritorinės integracijos (slėnių plėtros) programas, stiprinti viešą MTEP bazę ir didinti viešo sektoriaus MTEP veiklos efektyvumą ir prieinamumą įmonėms; stiprinant mokslinės kompetencijos, bendro naudojimo įrangos centrus, mokslo programas (įskaitant nacionalines mokslo programas) skatinti aukšto lygio mokslinius tyrimus, glaudesnę ir ilgalaišką mokslo ir studijų institucijų bei verslo subjektų bendradarbiavimą.

⁴⁶ <http://www.lrv.lt/naujienos/posedziu-sprendimai/?nid=5047>.

⁴⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-06-17 nutarimas Nr. 598.

⁴⁸ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo bei ūkio ministrų 2009-17-01 įsakymas Nr. ISAK-1366/4-324.

⁴⁹ Patvirtinta Tarybos sprendimu, priimtu 2009-11-16 posėdyje (protokolas Nr. TE-22).

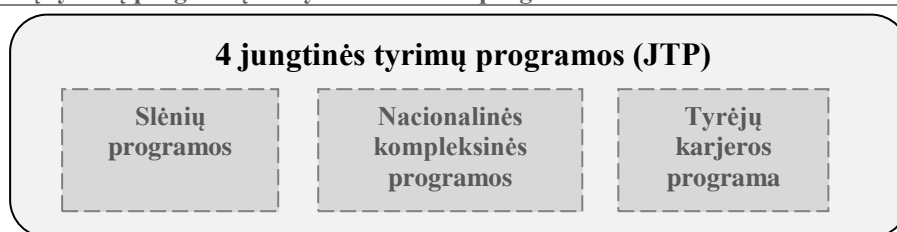
⁵⁰ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008-03-03 įsakymas Nr. ISAK-563.

ŠMM teigimu, kadangi per BMV programą finansuojami trys slėniai („Saulėtekis“, „Santara“, „Santaka“), o per BNKP du („Jūrinio sektoriaus plėtrai“, „Nemunas“) – tai siekiant sinergijos 2009 m. buvo sudarytas⁵¹ bendras abiejų programų valdymo komitetas (toliau – komitetas), kuris turėtų užtikrinti šių programų valdymą ir stebėseną.

Komitetas prižiūri ŠMM programų BMV ir BNKP (į kurias įeina ir slėnių projektai) įgyvendinimo eigą, sprendžia klausimus dėl sutaupytų lėšų ar papildomo finansavimo skyrimo įgyvendinamiems projektams. Komitetas taip pat svarsto naujus projektus ir teikia rekomendacijas ŠMM ministrui dėl jų įtraukimo į Valstybės projektų sąrašą (žr. 4 priedą).

Siekiant sutelkti atitinkamo sektoriaus mokslinį potencialą, sukurti mokslo ir studijų sistemos bendradarbiavimo su verslu savireguliacijos mechanizmus, 2009 m. lapkričio mėn. buvo patvirtintos keturios JTP.

2 pav. Jungtinių tyrimų programų santykis su kitomis programomis

Jungtinių tyrimų programa (JTP) – tai rezultatyvi programa, kuriuos numatoma pasiekti plėtojant atitinkamo sektoriaus mokslinius tyrimus ir ekonominę veiklą ir įgyvendinant MTEP projektus ir programas, finansuojamus ES struktūrinių fondų ir nacionalinių fondų lėšomis, visuma.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Slėnių plėtros programose ir Konceptijoje nurodytiems koordinavimo/stebėsenos mechanizms nepradėjus tinkamai funkcionuoti (pvz., Slėnių tarybos neįsteigtos, Stebėsenos grupė darbą pradėjo nuo 2010 m. gruodžio mėn., sudarytos ne visos asociacijos), patvirtinus JTP buvo įvesti nauji valdymo elementai – 4 koordinacinės tarybos, atsakingos už programų priežiūrą ir jų įgyvendinimą ir bendrą koordinavimą atitinkamame sektoriuje. Tačiau nauji elementai dar neveikia. Įsteigta tik viena koordinacinė taryba – Gamtos išteklių ir žemės ūkio, kuri audito metu veiklos nevykdė. Auditorių nuomone, slėnių koordinavimas ir atskaitomybė netampa aiškesni, nes mažai pastangų taisyti situaciją – įvesti tik papildomi valdymo elementai.

Nuo 2009 m. Konceptijos⁵² 28 p. nurodoma, kad slėnių projektų ir JTP stebėseną turi vykdyti Slėnių stebėsenos grupė, kuri yra Slėnių priežiūros tarybos patariamasis organas. Slėnių stebėsenos grupė⁵³ buvo sudaryta 2010 m. pabaigoje.

Siekiant vykdyti Slėnių projektų ir 4 JTP stebėseną, 2010 m. Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras (MOSTA, biudžetinė įstaiga, kurios steigėja ŠMM) pradėjo vykdyti projektą „Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (Slėnių) bei JTP stebėsenai užtikrinti reikalingos

⁵¹ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2009-06-11 įsakymas Nr. ISAK-1229.

⁵² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-03-21 nutarimas Nr. 321 (2009-06-17 nutarimo Nr. 598 redakcija), 28 p.

⁵³ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010-12-27 įsakymas Nr. V-2425.

sistemos sukūrimas ir įgyvendinimas⁵⁴. Dėl paslaugų pirkimo buvo paskelbtas atviras konkursas, tačiau gautas tik vienas pasiūlymas. Kadangi paslaugų teikėjo pasiūlyta kaina netenkina, buvo nuspręsta pirkimą vykdyti neskelbiamų derybų būdu. Sutartis tarp MOSTA ir konsorciumo, sudaryto iš „Technopolis Consulting Group Belgium SPRL“ ir UAB „Ernst & Young Baltic“ sudaryta⁵⁵ 2010-12-08. Projekto vertė 6375,8 tūkst. Lt: slėnių projektų ir JTP įgyvendinimo stebėsenos vadovo sukūrimui 722,1 tūkst. Lt, slėnių ir JTP valdymo ir koordinavimo modelio sukūrimui 515,9 tūkst. Lt, MTEP infrastruktūros modelio parengimui 745,8 tūkst. Lt, slėnių ir JTP tikslų ir MTEP infrastruktūros projektų įgyvendinimo stebėsenai 1408,5 tūkst. Lt ir kt.

Konsorciumas turi parengti bendrą slėnių ir 4 JTP valdymo bei koordinavimo modelį, kuriame bus išdėstyta organizacinė struktūra, nustatyta atsakomybė ir funkcijos. Auditorių nuomone, valdymo ir koordinavimo modelio kūrimas vėluoja. Be to, pažymėtina, kad ŠMM ir anksčiau buvo samdę ekspertus: į 2009 m. britų ekspertų esmines išvadas⁵⁶ dėl slėnių organizacinės struktūros, valdymo struktūros ir modelio nebuvo pakankamai atsižvelgta (sutarties vertė 113,9 tūkst. Lt, sutartyje buvo numatyta parengti Slėnių valdymo modelį), ir į 2007 m. esmines rekomendacijas užsienio ekspertų, vertinusių slėnių vizijas taip pat nebuvo pakankamai atsižvelgta (žr. 9 psl.). Remiantis tuo, auditoriai mato riziką, kad ir šįkart ekspertų išvados ir rekomendacijos gali būti neįgyvendintos ir lėšos panaudotos neefektyviai.

ŠMM atstovų teigimu, audito metu vyksta diskusijos su Slėnių stebėsenos grupės ekspertais, dėl Slėnių ir JTP valdymo modelio, kurio projektas pateiktas balandžio mėn., tobulinimo. Sutarto valdymo modelio pagrindu bus keičiama Slėnių kūrimo ir plėtros koncepcija bei JTP. Planuojama šiuos darbus baigti iki 2011 m. III ketvirčio pabaigos.

Slėnių plėtros programų valdymas neefektyvus, nes:

- sukurti ne visi teisės aktais numatyti valdymo organai (tarybos, asociacijos) ir įvesti papildomi valdymo elementai, tačiau koordinavimas ir atskaitomybė netapo aiškesni;
- Koncepcijoje ir slėnių plėtros programose nenurodoma, kaip esantys subjektai (mokslo ir technologijų parkai, klasteriai ir pan., kurie veikia šalia universitetų), turintys užtikrinti mokslo ir verslo sąveiką, bus įtraukti/įdiegti į kuriamus slėnius;
- neparengtas ir nepatvirtintas efektyvus slėnių valdymo modelis.

Kuriant 5 slėnius, programų pagrindu, planuojama įgyvendinti 20 infrastruktūros atnaujinimo projektų (už 14 projektų atsakinga ŠMM, už 6 – ŪM), pirmieji iš jų baigtini 2011 m.

⁵⁴ Projektas finansuojamas Europos Socialinio fondo lėšomis pagal 2007-2013 metų Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ VP1-4.3-VRM-02-V priemonę „Viešųjų politikų reformų skatinimas“.

⁵⁵ Projektas patvirtintas LR VRM 2010-10-25 įsakymu Nr.1V-658, kurio pagrindu gautas pakvietimas iš ESFA pateikti projekto paraišką.

⁵⁶ Report on the Lithuanian Valleys Programme from Intelligentsia Consultants Ltd.

viduryje. Projektų įgyvendinimui lėšos skiriamos pasirašius finansavimo ir administravimo sutartis, kuriose nurodomos finansavimo lėšos, finansavimo ir administravimo tvarka, sąlygos ir kt. (14 projektų įgyvendinimo sutartys pasirašytos tarp ŠMM, AMĮ ir MTI bei CPVA). Nustatyta, kad audito metu ŪM nėra pasirašiusi 6 projektų finansavimo ir administravimo sutarčių (audito metu ŪM paaiškino, kad nuo 2009 m. vykdomi projektų finansavimo ir administravimo sąlygų derinimo darbai su galimais projektų vykdytojais) (žr. 17 psl.).

Slėnių plėtros programose numatoma sudaryti projektų valdymo grupes ir (ar) projekto administracijas, kurios administruotų kiekvieną slėnyje vykdomą stambų investicijų projektą. Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse numatyti skirtingi reikalavimai, kas turi atlikti projekto valdymą.

Pavyzdys

Projektą „Naglis“ įgyvendins suformuota administracinė grupė.

Projektą „Jungtinio inovatyvios medicinos centro sukūrimas“ valdymą ir administravimą užtikrins projekto valdymo grupė.

Projekto „Santakos slėnio naujausių farmacijos ir sveikatos technologijų sukūrimas“ valdymas bus užtikrinamas dviem lygiais: strateginiu (valdymo grupė) ir proceso (administravimo grupė).

Projekto „Nacionalinio atviros prieigos ateities energetikos technologijų mokslų centro sukūrimas“ įgyvendinimui skirta dviejų lygių organizacinė struktūra: projekto priežiūros komitetas ir projekto administracinė grupė.

Projekto „Civilinės inžinerijos mokslo centro plėtra“ įgyvendinimo monitoringui ir stebėsenai bus sukurta projekto stebėsenos grupė.

Visose 14 projektų finansavimo ir administravimo sutartyse numatyta, kad vykdytojas įsipareigoja suformuoti Projekto priežiūros grupę (toliau – PPG, t. y. įgyvendinimo priežiūrą vykdanči ir atlyginimo už tai negaunanti struktūra). ŠMM turi deleguoti į grupę ne mažiau kaip du atstovus. ŠMM, norėdama suvienodinti projektų įgyvendinimo priežiūros sąlygas, parengė ir ministro įsakymu patvirtino⁵⁷ tipinį projekto priežiūros darbo grupės reglamentą.

Stebėsenos grupė, atlikusi tyrimą⁵⁸, patvirtino, „kad kiekvienam iš 14 vykdomų ir prižiūrimų ŠMM infrastruktūros projektų, reikalinga PPG, kuri atliktų stebėseną ir spręstų klausimus dėl projekto įgyvendinimo“.

Audito metu nustatyta, kad iš 14 slėnių projektų, PPG suformuotos 7 projektuose (į juos ŠMM yra delegavusi atstovus), 5 projektuose klausimas derinamas, 2 projektuose PPG nesudarytos.

Auditoriai apėmė visus 14 Slėnių programų infrastruktūros atnaujinimo projektų vykdytojus (KTU, LSMU, LŽŪU, LEI, VU, VGTU, KU ir kt.) ir nustatė, kad ne visi projektai vykdomi tinkamai ir laiku.

Pavyzdys

LSMU (buvęs KMU), įgyvendindamas „Santakos“ slėnio projektą „Naujausių farmacijos ir sveikatos technologijų centro sukūrimas“ ir siekdamas įsigyti statinio statybos darbus, 2009-04-27 paskelbė atvirą konkursą „Santakos slėnio naujausių farmacijos ir sveikatos technologijų centro statybos darbų, darbo projekto parengimo paslaugų bei laboratorijos ir kitų baldų pirkimas“. 2009-12-07 pasirašė su UAB „Mitnija“, laimėjusia viešąjį pirkimą, paslaugų ir darbų pirkimo-pardavimo sutartį (Nr. 09/12/128), kuria UAB „Mitnija“ įsipareigojo statybos darbus atlikti iki 2011-02-02. Audito metu (2011-02-22) nustatyta, kad

⁵⁷ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010-11-25 įsakymas Nr. V-2126.

⁵⁸ Management and coordination model.

UAB „Mitnija“ atliko tik 30,04 proc. visų numatytų darbų (iš numatytos 35,088 mln. Lt sąmatinės darbų vertės atlikta darbų už 10,541 mln. Lt). Kadangi UAB „Mitnija“ įsipareigojimų laiku neįvykdė, todėl yra rizika, kad projektas gali būti programoje numatytu laiku neįgyvendintas (LSMU turės taikyti rangovui sutartyje numatytas sankcijas ir nutraukti sutartį su UAB „Mitnija“, inicijuoti ir atlikti techninio projekto korektūros procedūras ir organizuoti naują viešąjį konkursą).

LŽŪU 2011-01-25 pasirašė sutartį su UAB „Molesta“, UAB „Kauno kopmprojekta“ ir UAB „Euroelektronika“ (Nr. 27/2011) dėl LŽŪU III rūmų rekonstrukcijos techninio ir darbų projektų parengimo, projekto vykdymo priežiūros, energetinio naudingumo sertifikavimo ir rekonstrukcijos darbų pirkimo (Nemuno slėnio projektas). Kauno apygardos teismas 2011-14-17 nustatė, kad UAB „Molesta“ su jungtiniais veiklos partneriais (UAB „Kauno kopmprojekta“ ir UAB „Euroelektronika“) pateiktas pasiūlymas neatitiko konkurso minimalių kvalifikacinių reikalavimų. Perkančiosios organizacijos LŽŪU Viešojo pirkimo komisija turėjo pašalinti šį dalyvį iš tolesnių pirkimo procedūrų, o tuo labiau negalėjo pripažinti laimėtoju ir su juo sudaryti viešojo pirkimo sutarties. Teismas nustatė, kad dalis pasiūlymą sudariusios informacijos jau buvo pateikta po pasiūlymų pateikimo termino, o tai griežtai draudžia Viešųjų pirkimų įstatymas.

Audito metu nustatyta, kad slėnių programų vykdytojai apie 6 proc. pirkimų vykdė neskelbiamų derybų būdu.

Pavyzdys

KU, įgyvendindamas „Lietuvos jūrinio sektoriaus plėtrai“ slėnio projektą „Jūrinio slėnio branduolio sukūrimas ir studijų infrastruktūros atnaujinimas (Jūra)“ ir siekdamas įsigyti programinės ir techninės įrangos, 2010-10-27 vykdė konkursą „PXI sistemos, kontrolierių ir programinės įrangos pirkimas“. Paraišką pateikęs tik 1 teikėjui, nuspręsta vykdyti pirkimą neskelbiamų derybų būdu.

Viešojo pirkimo komisijos posėdžio protokole pažymėta, kad 2010-11-04 įvykus neskelbiamoms deryboms dėl PXI sistemos, kontrolierių ir programinės įrangos pirkimo, galutinė pasiūlymo kaina vis tiek viršija projekto plane numatytą vertę. Nutarta J. ir A. Romanovų personalios įmonės pasiūlymą pripažinti laimėjusiu ir kviešti pasirašyti sutartį pagal VPĮ 39 str. 7 p.

Pastebėtina, kad vykdant viešuosius pirkimus ne visada atsižvelgiama į Viešųjų pirkimų tarnybos (toliau – tarnyba) nuomonę, todėl yra rizika, jog pirkimas gali būti vykdomas ne pačiu efektyviausiu būdu.

Pavyzdys

Tarnyba išnagrinėjusi projekto „Nacionalinio fizinių ir technologijos mokslo centro sukūrimas“ pirkimo procedūras akcentavo, kad projektavimo ir statybos darbų sujungimas į vieną konkursą kelia grėsmę užsakovo (šiuo atveju valstybės) interesams, taigi gali būti neužtikrintas viešųjų pirkimų tikslas – sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti perkančiajai organizacijai reikalingų paslaugų ir darbų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas. <...> Įvertinus tai, tarnyba primigtinai rekomenduoja perkančiajai organizacijai, vykdant pirkimą iš naujo, projektavimo ir statybos darbų pirkimus atskirti ir paskelbti atskirus konkursus.

Tačiau VU buvo priimtas sprendimas⁵⁹ dėl statybos ir projektavimo darbų vykdymo kartu. VU savo sprendimą motyvavo tuo, kad tai neprieštarauja Geltonosios FIDIC knygos nuostatoms.

Audito metu nustatyta, kad vėluoja įgyvendinimas veiklų, susijusių su naujų tyrimo centrų statybos darbais. Dalis naujiems tyrimų centrams skirtos įrangos nupirktą, tačiau vėluojant tyrimo centrų statyboms ji montuojama tam neskirtose patalpose. Tam tikrais atvejais reikia papildomų investicijų įrengiant įrangos laikymui skirtas laikinas patalpas (kol bus pastatyti nauji tyrimų centrų pastatai).

Pavyzdys

„Santaros“ slėnio projektui „Jungtinio gamtos tyrimų centro (JGTC) įkūrimas“ nupirkta naujos įrangos laikinam sumontavimui MTI Gamtos tyrimų centras padalinio Geologijos ir geografijos instituto patalpose buvo atlikti statybos-remonto darbai, kurių vertė 171 822,58 Lt. Gamtos tyrimų centras buvo įkurtas siekiant

⁵⁹ Vilniaus Universiteto Senato 2011-02-24 sprendimas Nr. SK-2011-4-6 „Dėl Nacionalinio fizinių ir technologijos mokslų centro sukūrimo projekto įgyvendinimo“.

MTĮ optimizavimo ir sujungė Ekologijos, Botanikos, Geologijos ir geografijos institutus. Dalies mokslinių tyrimų instituto Gamtos tyrimo centro padaliniuose esančių patalpų numatoma atsisakyti, tačiau galutinis sprendimas dėl pastatų panaudojimo nepriimtas.

Auditorių nuomone, lėšos laikinų patalpų remonto darbams gali būti panaudotos neefektyviai, nes įranga vėliau bus perkeliama į naujai įrengtas laboratorijas kitose patalpose. Taip pat neišku, kaip bus naudojamos suremontuotos atsilaisvinusios patalpos.

ŪM nėra pasirašiusi 6 administravimo ir finansavimo sutarčių su planuojamų projektų įgyvendintojais. Audito metu konkrečios vėlavimo priežastys, kodėl sutartys nepasirašytos, nurodytos nebuvo. Baigiant auditą, ŪM atstovai pateikė informaciją, kad 2011-06-21 ūkio ministro įsakymu⁶⁰ į valstybės planuojamų slėnių projektų sąrašą įtraukti trys slėnio „Saulėtekis“ projektai: „Saulėtekio slėnio“ ir mokslo ir technologijų parko plėtra – 2-asis etapas“ (preliminari projekto vertė 8,7 mln. Lt); „Optoelektroninių komponentų tyrimų ir technologijų adaptavimo ir inkubavimo centras“ (preliminari projekto vertė 6,3 mln. Lt); „Vismaliukų investicinės inovacijų zonos infrastruktūros parengimas teritorijos sukūrimui ir plėtrai“ (preliminari projekto vertė 7,9 mln. Lt)“.

Infrastruktūros atnaujinimo projektai atskiruose slėniuose yra susiję, todėl neįgyvendinus ŪM finansuojamų projektų laiku, negalima tikėtis rezultatyvaus ŠMM finansuojamų projektų įgyvendinimo (pavyzdžiui, ŠMM finansuoja projektą – Jūrinio branduolio sukūrimas ir studijų infrastruktūros sukūrimas, o ŪM finansuoja projektą – inžinerinių tinklų ir susisiekimo komunikacijų įrengimas bei Klaipėdos mokslo ir technologijų parko infrastruktūros plėtra jūriniame slėnyje).

Yra rizika, kad lėšos infrastruktūros atnaujinimo projektams bus panaudotos neefektyviai, nes:

- projektų vykdytojai ne visuomet vadovaujasi finansavimo ir administravimo sutarčių nuostata – įgyvendinant projektus sudaryti projektų priežiūros grupes;
- ne visi projektai vykdomi laiku kaip numatyta sutartyse, dalis naujiems tyrimų centrams skirtos įrangos montuojama tam neskirtose patalpose;
- dar nepasirašytos 6 ŪM sutartys dėl projektų finansavimo ir administravimo, todėl „stringa“ ir ŠMM projektų vykdymas.

2.2. Slėnių plėtros finansavimas

Siekiant sukurti sąlygas koordinuoti MTEP projektų, finansuojamų ES struktūrinės paramos ir kitų šaltinių lėšomis, įgyvendinimą ir veiksmingai panaudoti jų rezultatus buvo patvirtintos keturios JTP. Vienas jų tikslų – susieti Slėnių projektus su atitinkamų mokslinių tyrimų ir ekonominės veiklos sektorių tobulinimu. 4 JTP finansavimą žr. 5 priede.

⁶⁰ Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2011-06-21 įsakymas Nr. 4-441.

4 JTP programos sujungė projektus ir jiems įgyvendinti skirtas lėšas, kuriomis finansuojama MTEP veikla (slėniai, NKP ir kt. programos) (žr. 13 psl.). 4 JTP kaip atskiroms programoms papildomo finansavimo nenumatyta. ŠMM pateikė informaciją, kad pagal JTP numatyta skirti slėnių infrastruktūrai gerinti, arba vadinamajai kietajai daliai – 85,83 proc. (1 119,71 mln. Lt) visų lėšų, o tyrimams, arba vadinamajai minkštajai daliai – 14,17 proc. lėšų (184,881 mln. Lt).

Įgyvendinant slėnių plėtros programas patvirtinta 20 slėnių projektų (žr. 6 priedą), kurie finansuojami pagal 2007–2013 m. Ekonomikos augimo veiksmų programos pirmojo prioriteto „Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra“ VP2-1.1-ŠMM-04-V priemonę „Bendrosios mokslo ir studijų infrastruktūros stiprinimas“ (atsakinga ŠMM) ir VP2-1.4-ŪM-04-V priemonę „Inogeb LT-2“ (atsakinga ŪM). Dvidešimt slėnių infrastruktūros atnaujinimo projektų ministerijos vykdo kiekviena savarankiškai, mažai koordinuodamos veiksmus (14 ŠMM ir 6 ŪM) (žr. 7 priedą). Ministerijų atstovų teigimu vienas iš abiejų ministerijų bendradarbiavimo ir veiksmų koordinavimo įgyvendinant MTEP politiką pavyzdžių yra bendrai įsteigta Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra (MITA). Abiejų ministerijų atstovai taip pat dalyvauja slėnių priežiūros ir stebėsenos procesuose, slėnių asociacijų ir projektų priežiūros grupių veikloje. Abi ministerijos, siekdamos efektyvaus administruojamų ES struktūrinių fondų lėšų panaudojimo stiprinant mokslo ir verslo bendradarbiavimą slėniuose, koordinuoja savo veiksmus dėl „Inogeb LT-3“ priemonės projektų bei numatomo papildomo jungtinių tyrimų programų įgyvendinimo finansavimo. Ruošiantis „Inogeb LT-2“ projektų sąrašo patvirtinimui (2009 m.) vyko darbiniai susitikimai, siekiant, kad valstybės planuojami projektai duotų visapusę naudą tiek verslo, tiek mokslo sektoriams.

ŠMM pasirašė sutartis dėl keturiolikos slėnių projektų finansavimo (832 mln. Lt). Maždaug 40 proc. lėšų planuojama skirti pastatų statyboms ir remontui, apie 60 proc. – mokslinei įrangai. ŪM sutarčių pagal priemonę „Inogeb LT-2“ kol kas dar nėra pasirašiusi, tačiau 2011-04-29 buvo pasirašytas Ūkio ministro įsakymas Nr. 4-273 skirti finansavimą Nemuno slėnio projektui „Integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) „Nemunas“ Komunikavimo ir technologijų perdavimo centro ir jo infrastruktūros sukūrimo I etapas: atviros prieigos vaisių ir daržovių perdirbimo technologijų modeliavimo laboratorijos steigimas“.

Remiantis tarptautine patirtimi, kuriant kompetencijų centrus (t. y. slėnių analogus) labai svarbu, kad juose būtų sutelktas pakankamas skaičius aukštos kvalifikacijos tyrėjų. Per NKP doktorantūros proceso įgyvendinimui, mokslininkų ir kitų tyrėjų ugdymui ir mobilumo skatinimui skirta 53,38 mln. Lt.

Slėnių plėtros programose „minkštųjų“ lėšų „Saulėtekio“ ir „Santaros“ slėniams nenumatyta. „Lietuvos jūrinio sektoriaus plėtrai“ slėnio programoje numatyta vykdyti tris

„minkštuosius“ projektus, kurių vertė 10,6 mln. Lt (dabar vykdomi du^{61,62}, kurių vertė 4,5 mln. Lt), „Nemuno“ slėnyje numatyti ir vykdomi du projektai⁶³, kurių vertė 1,5 mln. Lt, „Santakos“ slėnio asociacija vykdo 0,64 mln. Lt vertės projektą⁶⁴. Prie konkrečių slėnių „minkštojo“ finansavimo priskiriami 34 NKP projektai (projektų įgyvendinimui skiriama 177,16 mln. Lt.), grupuojami pagal tris veiklos kryptis (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Nacionalinių kompleksinių programų veiklų lėšos ir finansavimo šaltiniai

Nacionalinių kompleksinių programų veiklos	Lėšos (mln. Lt)
Studijų programų plėtra	48,01
Doktorantūros proceso įgyvendinimas, mokslininkų ir kitų tyrėjų ugdymas ir mobilumo skatinimas	53,38
Bendrosios mokslo ir studijų infrastruktūros stiprinimas	75,77

Šaltinis – Švietimo ir mokslo ministerija

ŠMM atstovų teigimu, prie slėnių „minkštojo“ finansavimo iš dalies galima priskirti Tyrėjų karjeros programą (630,144 mln. Lt.) ir Ūkio ministerijos priemonę Intelektas LT (apie 350 mln. Lt.).

Atnaujinus AMĮ ir MTI infrastruktūrą, tik iš dalies bus išspręsta mokslo ir verslo nepakankamo bendradarbiavimo problema – bus galima atlikti verslo poreikius tenkinančius tyrimus, tačiau lieka neišspręsta kita problemos dalis – valstybinės AMĮ ir MTI neturi išplėtotų struktūrų, kurias galima panaudoti mokslinių tyrimų rezultatų pritaikymui versle.

Auditorių nuomone, prieš skiriant finansavimą infrastruktūros atnaujinimo projektams, turėjo būti numatyta kiek ir kokių tyrimų, kiek mokslininkų jiems atlikti reikia, kaip bus užtikrinamas tyrimų rezultatų pritaikymas versle.

Remiantis tarptautine slėnių analogų praktika, AMĮ ir MTI nėra pilnai pajėgios savo lėšomis išlaikyti ir atnaujinti įsigytą įrangą. Auditoriams nebuvo pateikta įrodymų, kad lėšų poreikio paskaičiavimai tam buvo atlikti.

Skyrus 972 mln. Lt 20 infrastuktūros projektų įgyvendinimui, bus atnaujinta Slėnių dalyvių (AMĮ, MTI, MTP) materialinė bazė. Tačiau tyrimams ir kt., vadinamiesiems „minkštiesiems“ projektams, lėšos skiriamos nepakankamai įvertinus jų poreikį, nenumačius finansavimo šaltinių atnaujintos infrastruktūros išlaikymui, todėl yra rizika, kad mokslo ir verslo sąveika slėniuose nebus užtikrinta.

ŠMM atstovų teigimu, dar šiame ES SF programavimo periode (2007-2013 m.) numatoma konkursiniu būdu paskirstyti apie 40 mln. Lt iš Švietimo ir mokslo ministerijos administruojamų ES SF lėšų jungtines tyrimų programas įgyvendinančioms mokslo ir studijų institucijoms siekiant

⁶¹ VP1-2.2-ŠMM-09-V-01-001 Jūrinio sektoriaus II pakopos studijų tobulinimas (JŪREIVIS).

⁶² „Asociacijos „Baltijos slėnis“ veiklos stiprinimas“.

⁶³ Asociacijos „Slėnis Nemunas“, vykdančios Integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) Nemunas programą, veiklos stiprinimas. Asociacijos „Slėnis Nemunas“ vykdomas projektas „Inovatyvus piktžolių terminis naikinimas svogūnų pasėlyje“.

⁶⁴ „Asociacijos Santakos slėnio veiklos stiprinimas“.

paskatinti mokslo ir verslo bendradarbiavimą, technologijų perdavimą, naujų idėjų kūrimą, patentų registravimą ir pan. veiklas. Slėnių stebėsenos grupė šiuo metu rengia siūlymus dėl šio finansavimo schemos. Šią priemonę siekiama suderinti su Ūkio ministerijos rengiama „Inogeb LT-3“ priemone, siekiant bendrų tikslų slėniuose.

2.3. Atviros prieigos centrų steigimas

Atvira prieiga prie naujų mokslinių tyrimų laboratorijų yra viena pagrindinių prielaidų mokslo ir verslo bendradarbiavimui slėniuose.

Atviros prieigos centrai (toliau – APC) – moderniausios įrangos telkiniai, kuriuose tyrimus galės atlikti mokslininkai, stažuotojai ir net studentai ar privataus sektoriaus vartotojai⁶⁵. APC naudojimo tvarka nustatoma reglamentu⁶⁶ ir APC administravimo taisyklėmis (dar neparengtos). Tipinį atviros prieigos centrų valdymo reglamentą tvirtina Švietimo ir mokslo ministras. Atviros prieigos centrus planuojama sukurti ir vykdant ŪM projektus slėniuose. Auditorių nuomone, abi ministerijos, ŠMM ir ŪM, turėtų derinti savo veiksmus dėl reglamento tikslinimo ir įgyvendinimo siekiant, kad APC paslaugų vartotojams prieiga būtų paprasta, patogi naudojimui.

Nepaisant to, kad kai kurios laboratorijos, įrengtos pagal Slėnių programas, jau veikia (8 priedas), nė viena paraiška APC steigimui audito metu nebuvo pateikta, t.y. veikiančios laboratorijos nėra registruotos. Auditorių nuomone, būtų naudinga išbandyti vienoje ar keliose veikiančiose laboratorijose APC veikimą: tai padėtų tobulinti reglamentą ir numatyti visų slėnių centrų bendros veiklos koordinavimo priemones. Tikslus būsimų APC skaičius auditoriams nenurodytas, motyvuojant tuo, kad APC bus labai skirtingi, įvairaus dydžio (kai kur pavienės laboratorijos taps APC, kitur grupė laboratorijų jungsis į vieną APC, įrangos aptarnavimui kai kur reikės ypač aukštos kvalifikacijos mokslininkų, kitą įrangą galės prižiūrėti ir žemesnės kvalifikacijos laborantai), todėl tikslus skaičius dar nežinomas.

Kai kur APC jau veikia (pvz.: lazerių ir šviesos mokslų; Kaune pastatytas Maisto mokslo ir technologijų centras yra pirmasis iš numatomų sukurti mokslinių tyrimų centrų).

Nesukurta duomenų bazė, kurioje būtų registruojami visi APC ir teikiama pagrindinė informacija apie juose turimą įrangą bei jos funkcijas potencialiems vartotojams.

Audito pabaigoje, ŠMM atstovai informavo, kad remiantis Slėnių stebėsenos grupės siūlymais, bus keičiamas Atviros prieigos centro valdymo reglamentas. Vienas iš Slėnių stebėsenos grupės uždavinių taip pat yra sukurti atviros prieigos centrų registrą. Planuojama šiuos darbus baigti iki 2011 m. III ketvirčio pabaigos.

⁶⁵ <http://www.diena.lt/naujienos/mokslas-ir-it/atviros-prieigos-centrai-naujas-langas-i-mokslo-tyrimu-erdves-285477>.

⁶⁶ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010-06-08 įsakymas Nr. V-852.

Laboratorijos/centrai slėniuose dar neveikia kaip atviros prieigos centrai (laboratorijos), nesukurtas specialus jų registras, kuriame bus registruota turima ir atviros prieigos būdu naudotina tyrimų įranga, nežinoma kiek atviros prieigos centrų bus, kaip jie veiks, kokie darbuotojų kvalifikaciniai reikalavimai, todėl nesukurta viena pagrindinių mokslo ir verslo bendradarbiavimo prielaidų slėniuose.

3. Ūkio bei Švietimo ir mokslo ministerijų administruojamos priemonės, skatinančios verslo ir mokslo sąveiką

3.1. Ūkio ministerijos administruojamos priemonės „Idėja LT“, „Intelektas LT“, „Intelektas LT+“, „PRO LT“, „Inoklaster LT“, „Inoklaster LT+“, „Inogeb LT-1“, „Inogeb LT-2“, „Inogeb LT-3“

Vyriausybės nutarimu⁶⁷ patvirtintos septynios ŪM priemonės, skirtos skatinti verslo ir mokslo sąveiką (žr. 2 lentelę).

2007–2013 m. ES struktūrinės paramos laikotarpio pradžioje paraiškos buvo teikiamos vangiai. Ekspertų, su kuriais audito metu bendravo auditoriai (žr. 6 psl.), teigimu, vangų paraiškų teikimą galėjo lemti tai, kad tuo pačiu metu buvo paskelbti kvietimai teikti paraiškas pagal kitas panašias priemones (pvz., „Lyderis LT“), kurių finansavimo sąlygos buvo paprastesnės. Auditoriai mato riziką, jog vienu metu paskelbus konkursus gali būti nepanaudotos ar nevisiškai panaudotos lėšos priemonėse, kurių finansavimo aprašuose yra daugiau keliamų reikalavimų.

Auditoriai pastebi, kad ŪM parengtų MTEP veiklos finansavimo priemonių sąranga galėtų būti geras paramos pavyzdys, nes finansavimą galima gauti veikloms nuo idėjos tvirtumo/tvarumo patikrinimo (priemonė „Idėja LT“), iki idėjos įgyvendinimui reikalingos infrastruktūros įkūrimo („Intelektas LT“, „Intelektas LT+“), taip pat įmonių jungimuisi, įgyvendinant didelius projektus („Inoklaster LT“, „Inoklaster LT+“).

⁶⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-07-23 nutarimas Nr. 788.

2 lentelė. Ūkio ministerijos priemonės, skatinančios verslo ir mokslo sąveiką, 2008–2011 m.

Priemonės pavadinimas	Gautų paraiškų skaičius 2008-2011 m.	Finansavimą gavusių paraiškų skaičius 2008-2011 m.	Skirtos lėšos ūkio ministro įsakymais 2008-2011 m., mln. Lt
„Idėja LT“	2008 m. – 152, 2009 m. - 95 2010 m. – 230, 2011 m. - 0	2008 m. – 0, 2009 m. - 63 2010 m. – 96, 2011 m. - 32	2008 m. – 0, 2009 m. - 5,67 2010 m. - 7,84, 2011 m. - 2,59
„Intelektas LT“	2008 m. – 7, 2009 m. - 123 2010 m. – 125, 2011 m. - 0	2008 m. – 0, 2009 m. - 91 2010 m. – 60, 2011 m. - 18	2008 m. – 0, 2009 m. - 97,06 2010 m. - 50,13, 2011 m. - 12,10
„Intelektas LT+“	2008 m. – 39, 2009 m. - 10 2010 m. – 56, 2011 m. - 29	2008 m. – 20, 2009 m. - 0 2010 m. – 19, 2011 m. - 9	2008 m. - 34,9, 2009 m. - 0 2010 m. - 82,95, 2011 m. - 16,74
„PRO LT“	2011 m. - 0	2011 m. - 0	2011 m. - 0
„Inoklaster LT“	2008 m. – 0, 2009 m. - 2 2010 m. – 4, 2011 m. - 2	2008 m. – 0, 2009 m. - 0 2010 m. – 3, 2011 m. - 3	2008 m. – 0, 2009 m. - 0 2010 m. - 3,98, 2011 m. - 3,54
„Inoklaster LT+“	2008-2009 m. - 0 2010 m. – 3, 2011 m. - 3	2008-2009 m. - 0 2010 m. – 1, 2011 m. - 1	2008-2009 m. - 0 2010 m. - 11,92, 2011 m. - 6,43
„Inogeb LT-1“	2008 m. – 0, 2009 m. - 27 2010 -2011m. - 0	2008 m. – 0, 2009 m. - 14 2010-2011m. - 0	2008 m. – 0, 2009 m. - 22,17 2010-2011 m. - 0
„Inogeb LT-2*“	2008-2009 m. - 0 2010 m. – 5, 2011 m. - 2	2008-2010m. - 0 2011-2	2008 -2011m. - 24,78
„Inogeb LT-3“	2011 m. - 0	2011 m. - 0	2011 m. - 0

* Su slėnių programomis tiesiogiai susijusiai ŪM priemonei „Inogeb LT-2“ 2008–2009 m. nebuvo pateikta nė viena paraiška. Priemonė skirta ŪM įsipareigojimų pagal slėnių programas valstybinio planavimo būdu, todėl ji apžvelgiama ataskaitos skyriuje apie slėnius (žr. 18 psl.)

Šaltinis – Valstybės kontrolė

3 lentelė. ŪM priemonių, skatinančių verslo ir mokslo sąveiką, seka, atsižvelgiant į finansuojamas veiklas*

„Idėja LT“	„Intelektas LT“	„Intelektas LT+“	„Inoklaster LT“	„Inoklaster LT+“
<ul style="list-style-type: none"> planuojamų MTTP projektų techninių galimybių studijų, skirtų tinkamai pasirengti įgyvendinti MTTP projektus ir sumažinti didesnių investicijų nesėkmės riziką, atlikimas 	<ul style="list-style-type: none"> MTTP veikla, nenumatant finansavimo su MTTP susijusiomis pradinėmis investicijomis 	<ul style="list-style-type: none"> įmonių pradinės investicijos, kuriomis kuriama naujos įmonės ir (ar) kuriama ar plečiama esamos įmonės MTTP infrastruktūra 	<ul style="list-style-type: none"> tyrimų, kurių reikia klasteriui plėtoti, atlikimu; klasterio rinkodaros, skirtos naujiems klasterio nariams pritraukti, organizavimu; klasterio bendro naudojimo (atviros prieigos) infrastruktūros valdymu ar administravimu; mokymo programų, seminarų ir konferencijų rengimu siekiant skatinti klasterio narius keistis žiniomis, patirtimi ir igudžiais, stiprinti klasterio vidinius ir išorinius bendradarbiavimo ryšius 	<ul style="list-style-type: none"> klasterio mokymo ir tyrimų centro infrastruktūra klasterio bendro naudojimo (atviros prieigos) MTTP infrastruktūra (laboratorijos, bandymų patalpos ir panašiai)

* Priemonės „Inogeb LT-1“ ir „Inogeb LT-2“ į lentelę neįtrauktos, nes pirmoji skirta konsultacinėms paslaugoms, o pagal antrąją lėšos skiriamos valstybinio planavimo būdu

Nepaisant to, kad lėšos pagal priemones panaudojamos labai skirtingai (nuo 7 iki 74 proc.), ŪM pateiktoje priemonių rodiklių pasiekimų ataskaitoje (2011-02-24) teigiama, jog dalis rodiklių yra arba jau pasiekti, arba bus pasiekti. Rengiant 2007-2013 m. ES struktūrinės paramos dokumentus buvo numatyta pritraukti 196,8 mln. Lt privačių investicijų, už kurių pritraukimą yra atsiskaitoma Europos Komisijai. Rengiant veiksmų programos priedą stebėsenos rodiklio „Pritrūkta privačių investicijų“ reikšmė padidėjo – 431,72 mln. Lt. 2011-06-22 gautais duomenimis iš ŪM, pritrauktų privačių investicijų rodiklis (pagal visas Ekonomikos augimo veiksmų programos 1 prioriteto 3 uždavinio priemones) buvo 288,91 mln. litų ir, anot ministerijos, apie 50 proc. viršijo veiksmų programoje nustatytą planuojamą pasiekti reikšmę. Auditoriai teigiamai vertina planuojamų pasiekti stebėsenos rodiklių reikšmių didinimą, tačiau vertinant priemonių įgyvendinimą reikėtų remtis naujai nustatytais rodikliais.

Auditorių nuomone, ataskaitoje gana optimistiškai vertinamas rodiklių pasiekimas, tačiau pačių lėšų įsisavinimas atskirose priemonėse (pvz., „Inoklaster LT“, „Intelektas LT+“) yra palyginti mažas.

4 lentelė. ŪM priemonėms, skatinančioms verslo ir mokslo sąveiką, planuotų ir paskirtų lėšų santykis, mln. Lt ir %

Priemonės pavadinimas	Planuota skirti lėšų	Ūkio ministro įsakymu paskirta lėšų	Planuotų ir paskirtų lėšų santykis, %
„Idėja LT“	35,37	13,51	38
„Intelektas LT“	200	147,19	74
„Intelektas LT+“	324,7	117,85	36
„Inoklaster LT“	26,7	3,98	15
„Inoklaster LT+“	160,3	11,92	7
„Inogeb LT-1“	32,61	22,17	68

Šaltinis – Valstybės kontrolė

ŪM planuoja šiemet atlikti tarpinį aptartų priemonių vertinimą – šiuo metu vykdomas paslaugos pirkimas. Jo metu bus peržiūrimos nepanaudotos priemonių lėšos ir kiekvienos priemonės atveju bus sprendžiama, ar skelbti papildomą kvietimą teikti paraiškas, ar tas lėšas perskirstyti kitoms – reikalingesnėms – priemonėms. Pavyzdžiui, priemonės „Inogeb LT-1“ likutis buvo perkeltas naujai priemonei „Inogeb LT-3“ nesulaukus minėto vertinimo rezultato.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė šiais metais patvirtino dvi naujas priemones⁶⁸, skirtas skatinti mokslo ir verslo bendradarbiavimą: „PRO LT“ ir „Inogeb LT-3“. Pirmoji skirta padidinti MTTP veiklos aktyvumą privačiame sektoriuje, o „Inogeb LT-3“ – remti veiklą įvairiai inovacijų plėtrai skatinti ir MTTP bei inovacijų aplinkai gerinti.

⁶⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011-02-17 nutarimas Nr. 193 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. liepos 23 d. nutarimo Nr. 788 „Dėl Ekonomikos augimo veiksmų programos priedo patvirtinimo“ pakeitimo”.

Ūkio ministerijos teigimu, ministerija nesulaukusi pakankamai paraiškų priemonėms „Inoklaster LT“ ir „Inoklaster LT+“ ir gavusi Lietuvos Respublikos Vyriausybės nurodymą stabdyti šių priemonių kvietimus, išplatino spaudos pranešimą, jog kvietimus planuojama stabdyti 2011-06-30. Pasitarę su verslo atstovais ir išnagrinėję ekspertų ataskaitas Inovacijų politikos vertinimas⁶⁹, MTP tyrimas⁷⁰ auditoriai pritaria nuomonei, kad šios priemonės labai svarbios, nes skirtos kultūriniam pokyčiams verslo aplinkoje skatinti: susibūrę bent 5 verslo subjektai ir 1 mokslo atstovas turi išrinkti vieną koordinatorių, kuris valdytų klasterio finansus ir veiklos sukurtą infrastruktūrą, keltų klasterio narių kvalifikaciją ir pan., o pats koordinatorius turi prisiimti riziką už visus dalyvius. Lietuvos verslo subjektai nėra linkę bendradarbiauti tarpusavyje, be to, pasigendama verslo ir mokslo bendradarbiavimo. Auditorių nuomone, tokie pokyčiai neįvyksta per vienerius ar dvejus metus, todėl ir negalima buvo tikėtis gausaus paraiškų skaičiaus.

Ūkio ministerijos vykdomos mokslo ir verslo sąveikos skatinimo priemonės vertintinos teigiamai, tačiau egzistuoja šios rizikos:

- priemonės gali būti laiku neįgyvendintos;
- svarbios, bet ne tokios populiarios priemonės (kurioms pateikti paraišką reikia ilgų verslo subjektų derybų ir kurios savo esme skatina rasti verslo bendravimo kultūrą) bus per anksti sustabdytos, todėl nebus pasiekti priemonių tikslai.

3.2. Ūkio ministerijos administruojama Inovacinių čekių priemonė

Lietuvoje 2010 m. pirmą kartą buvo bandoma Inovacinių čekių (IČ) priemonė. Už ją atsakinga Ūkio ministerija. Priemonę administruoja Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra (MITA).

Priemonės tikslas – užtikrinti verslo įmonių ir mokslo institucijų bendradarbiavimą, inovatyvių idėjų ir mokslinių tyrimų rezultatų komercializavimą. Uždaviniai – skatinti verslo ir mokslo įstaigų bendradarbiavimą, ankščiau inovacinę veiklą nevykdžiusias įmones pasitelkti mokslo įstaigų žinias savo veikloje. Priemonės vertinimo rodikliai – pateiktų paraiškų gauti IČ skaičius, atliktų MTEP darbų ir techninių galimybių studijų skaičius, aktyviausia valstybinė mokslo ir studijų institucija⁷¹.

Priemonė skirta smulkioms ir vidutinėms įmonėms, kurios už čekį gali įsigyti: tyrimus, technologinės plėtros darbus, techninių galimybių studijas, inovacijas. Inovaciniai čekiai yra dviejų tipų: 10 000 ir 20 000 Lt sumos.

⁶⁹ Inovacijų skatinimo politikos vertinimas, parengtas VšĮ Viešosios politikos ir vadybos institutas pagal 2009 m. gruodžio 29 d. paslaugų sutartį MPT-09-077 su Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko tarnyba.

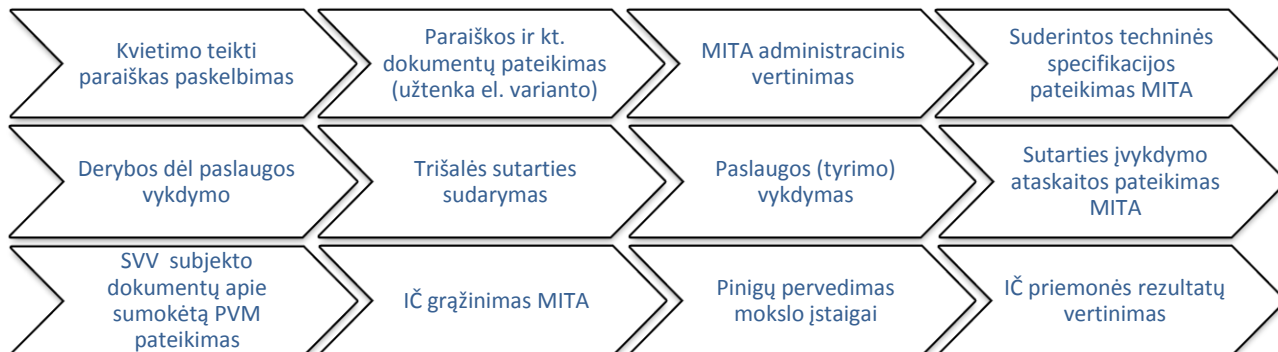
⁷⁰ Žinių ekonomikos forumas. Mokslinio tyrimo darbas. Mokslo ir technologijų parkų veiklos vertinimo ir plėtros galimybių studijos 2011–2016, 2010 m.

⁷¹ Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2010-06-21 2011-02-23 įsakymas Nr. 4-472 (2011-02-23 įsakymo Nr. 4-104 redakcija) „Dėl priemonės „Inovaciniai čekiai“ schemos taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Paslaugas gali teikti Valstybinės mokslo ir studijų institucijos, kurių sąrašas kiekvienais metais tvirtinamas ūkio ministro įsakymu. 2011 m. patvirtinta 21 įstaiga.

Paprastas priemonės administravimas daro ją patrauklią pareiškėjams.

3 pav. Inovacinių čekių panaudojimo schema

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Prieš išbandant priemonę, ministerija užsakė jos taikymo Lietuvoje galimybių studiją, kurios galutinė ataskaita buvo pateikta 2010-12-18⁷².

Paraiškos tenkinamos pagal pateikimo eiliškumą (nekonkursinis vertinimas). 2010 m. priemonė buvo bandoma tam tikslui skyrus 1 mln. Lt (panaudota 975 tūkst. Lt) iš valstybės biudžeto lėšų. 2010 metais gauta 114 paraiškų per 22 dienas, lėšos skirtos 86 įmonėms. 2011 m. numatyta skirti 1 mln. Lt. Ministerijos šaukimas teikti paraiškas priemonei paskelbtas 2011-03-07, o 2011-03-09 sustabdytas, nes gautas paraiškų kiekis (149) viršijo priemonei numatytą skirti lėšų sumą.

Po bandomųjų metų, ministerija papildė IČ priemonę naujomis nuostatomis⁷³, kuriose įteisino tokias naujoves:

- pailgintas inovacinio čekio panaudojimo laikas iki 6 mėn. (buvo 3 mėn.);
- suteikta galimybė teikti paraiškas elektroniniu būdu;
- pareiškėjas, kuris pretenduoja gauti IČ, turi veikti ilgiau kaip 6 mėn. (buvo 3 mėn.);
- įmonė, anksčiau gavusi 10 000 Lt inovacinį čekį, kitą kartą kreiptis gali tik dėl 20 000 Lt inovacinio čekio;
- pareiškėjas, suderinęs techninę specifikaciją su valstybine mokslo ir studijų institucija dėl paslaugos už inovacinį čekį suteikimo, kreipiasi į MITA, pateikdamas suderintą techninės specifikacijos kopiją, kuri per 5 darbo dienas priima sprendimą (ne) sudaryti sutartį.

Auditorių nuomone, šios naujovės turėtų padėti efektyviau administruoti priemonę ir kokybiškiau vykdyti sutartį, tačiau jos nevisiškai išsprendžia kontrolės problemas: neužtikrina, kad įmonės užsakytų tik tas paslaugas, kurios tikrai reikalingos įmonėms; nepakankamai užtikrina

⁷² Įmonių, vykdančių inovacinę veiklą, rėmimo, naudojant inovacinius čekius, galimybių studija.

⁷³ Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2010-06-21 2011-02-23 įsakymas Nr. 4-472 (2011-02-23 įsakymo Nr. 4-104 redakcija) „Dėl priemonės „Inovaciniai čekiai“ schemos taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

priemonės tikslo paskatinti įmones, kurios anksčiau nebendradarbiavo su mokslo įstaigomis, užmegzti ryšius su jomis, pasinaudoti mokslo įstaigų žiniomis, kad gamybinis procesas vyktų efektyviau, sklandžiau, pasiekimo. IČ priemonės vertinimo kriterijai nebuvo patikslinti taip, kad užtikrintų pakankamą priemonės rezultatyvumą. Neaišku kaip ir ar bus vertinama, ar priemonė paskatino įmones užsakyti naujas veiklas ir projektus iš mokslo įstaigų pasibaigus IČ priemonei. Tai akcentavo ir „Ernst & Young“ ekspertai⁷⁴ vertinę priemonės galimybes skatinti verslo ir mokslo sąveiką.

Pavyzdys

„Ernst & Young“ siūlė konkrečioms įstaigoms (pvz., MITA) padėti įmonėms formuoti poreikius inovacijų srityje, teikti informaciją, ar padėti pasirinkti paslaugų teikėjus (mokslo įstaigas), atlikti parengto projekto peržiūrą ir priežiūrą⁷⁵. Tokia praktika buvo taikoma Olandijoje, vykdanč IČ priemonę⁷⁶.

MITA nevertina, ar įmonei reikia tokių paslaugų, ar ji galės praktiškai panaudoti mokslo įstaigų pateiktus tyrimus, duomenis, galimybių studiją ir pan. Be to, 2010 m. nebuvo reglamentuota rezultatų pasiekimo kontrolė. Pažymėtina, kad IČ patikrų vietoje įsakymas⁷⁷ buvo patvirtintas atliekant auditą 2011-01-31. 2011 m. patikrintos tik 4 įmonės iš 86 (2011-03-25 duomenimis), kurios panaudojo IČ. Įvertinus pateiktas patikrų ataskaitas konstatuotina, kad viena įmonė iš keturių nepritaikė IČ rezultatų, 1 įgyvendino iš dalies.

Ministro įsakyme⁷⁸ nenumatyta įvertinti, ar įmonė, pretenduojanti gauti IČ, nėra gavusi *de minimis* pagalbos iš kitų ŪM administruojamų MTEP priemonių. Palyginę MITA ir LVPA pateiktus gavėjų pagal MTEP priemonės duomenis nustatėme, kad tie patys gavėjai ir tos pačios AMĮ gavo paramą pagal skirtingas priemones. Tokiu būdu nepasiekiami pagrindiniai šios priemonės tikslai: padidinti SVV subjektų, vykdančių inovacinę veiklą, naudojant mokslinių tyrimų rezultatus, skaičių; užtikrinti SVV subjektų ir valstybinių mokslo ir studijų institucijų bendradarbiavimą; pagreitinti žinių tarp mokslo ir verslo perdavimą ir inovatyvių idėjų bei mokslinių tyrimų rezultatų komercializavimą, t. y. naujų, anksčiau nevykdžiusių inovacinės ir MTEP veiklos SVV subjektų skaičiaus augimą. Be to, yra rizika, kad ta pati įmonė gali būti dvigubai finansuojama, nes LVPA ir MITA neturi bendros paramos teikimo asmenims duomenų bazės bei nesikeičia šia informacija. Auditorių nuomone, LVPA ir MITA turi keistis informacija siekiant išvengti aukščiau minėtos rizikos.

Pavyzdys

⁷⁴ Įmonių, vykdančių inovacinę veiklą, rėmimo, naudojant inovacinius čekius, galimybių studija, parengta įmonės „Ernst & Young“ pagal Ūkio ministerijos užsakymą 2010-12-18, 25 psl. ir Inovacijų skatinimo politikos vertinimas, parengtas VŠĮ Viešosios politikos ir vadybos instituto pagal 2009-12-29, 38 psl.

⁷⁵ Įmonių, vykdančių inovacinę veiklą, rėmimo, naudojant inovacinius čekius, galimybių studija, 25 psl.

⁷⁶ Įmonių, vykdančių inovacinę veiklą, rėmimo, naudojant inovacinius čekius, galimybių studija, 25 psl.

⁷⁷ Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros direktoriaus 2011-01-31 įsakymas Nr. 2V-7 „Dėl inovacinių čekių patikrų vietoje“.

⁷⁸ Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2010-06-21 2011-02-23 įsakymas Nr. 4-472 (2011-02-23 įsakymo Nr. 4-104 redakcija) „Dėl priemonės „Inovaciniai čekiai“ schemos taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

UAB „Tildė informacinės technologijos“ 2010 m. kreipėsi ir gavo valstybės paramą kaip IČ, taip pat gavo lėšų iš kitų ŪM administruojamų priemonių.

Dėl atnaujinto valstybinių mokslo ir studijų įstaigų bei jų teikiamų paslaugų sąrašo: auditoriai pastebi, kad jame yra tik dalis (21 iš 65 įstaigų) mokslo įstaigų, kurioms ŪM teikė siūlymus dalyvauti IČ priemonėje. ŪM teigimu tik 21 mokslo įstaiga pareiškė pageidavimą dalyvauti IČ priemonėje. Ministerija nesiėmė priemonių, kad sąrašė būtų daugiau mokslo įstaigų. Auditorių nuomone, riboto sąrašo patvirtinimas kelia riziką, kad bus apribota įmonės pasirinkimo laisvė užsakyti jos poreikius geriausiai atitinkančią paslaugą.

Inovacinių čekių priemonės administravimas yra paprastas (minimalus teiktinos informacijos ir dokumentų kiekis, sprendimas dėl lėšų skyrimo priimamas pagal paraiškų pateikimo eiliškumą), tačiau nepakankamai užtikrinama priemonės tikslų pasiekimo įvertinimo bei lėšų panaudojimo kontrolė, todėl rizikuojama, kad priemonė gali būti nepakankamai rezultatyvi.

3.3. Švietimo ir mokslo ministerijos administruojama priemonė Valstybės pagalba aukštos kvalifikacijos darbuotojų įdarbinimui įmonėse

ES svarbus MTEP ir inovacijų pažangos vertinimo rodiklis yra skaičius mokslininkų, dirbančių privačiame versle. Šis rodiklis tiesiogiai susijęs su mokslo ir verslo sąveika. ŠMM priemonės „Valstybės pagalba aukštos kvalifikacijos darbuotojų įdarbinimui įmonėse“, patvirtintos Vyriausybės nutarimu⁷⁹, tikslas – didinti aukštos kvalifikacijos darbuotojų skaičių žinioms ir mokslui imliose įmonėse. Remiama veikla – mokslininkų ir kitų tyrėjų, mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros techninių darbuotojų ir jiems prilyginto personalo įdarbinimas labai mažose, mažose ir vidutinėse žinioms ir mokslui imliose įmonėse, kaip nustatyta Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme⁸⁰.

Priemonės projektams skiriamas finansavimas sudaro 63,38 mln. Lt (ES fondų lėšos – iki 31,69 mln. Lt; kitų juridinių ir (arba) fizinių asmenų lėšos – ne mažiau kaip 31,69 mln. Lt).

Priemonės įgyvendinimas bus vertinamas remiantis įgyvendinimo stebėsenos rodikliais.

Paaiškinimas

Priemonės įgyvendinimo stebėsenos rodikliai yra rezultato – pagal darbo sutartis mažose ir vidutinėse įmonėse įdarbinti mokslininkų ir kitų tyrėjų (išskyrus studentus), kurie ir toliau ten dirba praėjus 6 mėnesiams po projekto pabaigos, dalis (procentais) (iki 2015 m. 80 proc.); produkto – pagal darbo sutartis įdarbinti mokslininkai ir kiti tyrėjai (išskyrus studentus) mažose ir vidutinėse įmonėse (skaičius) (iki 2015 m. 260);

⁷⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-07-26 nutarimas Nr. 789 (2010-04-07 nutarimo Nr. 389 redakcija) „Dėl žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos priedo patvirtinimo“.

⁸⁰ Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymas, 1998-11-24 Nr. VIII-935 (2007-12-04 įstatymo Nr. X-1346 redakcija).

pagal darbo sutartis įdarbinti aukštos kvalifikacijos darbuotojai (išskyrus mokslininkus ir kitus tyrėjus) mažose ir vidutinėse įmonėse (skaičius) (iki 2015 m. 300).

ŠMM darbuotojų nuomone, ši priemonė yra puikus būdas skatinti mokslo ir verslo bendradarbiavimą, krizės metu padėti įmonėms mokėti dalį algos aukštos kvalifikacijos darbuotojams, įmonės turėtų galimybę viduje atlikti mokslinius tyrimus, kurti naują produkciją. Audito metu nustatyta, kad prieš rengiant priemonės sąlygas nebuvo atlikta pakankama priemonės poreikio analizė.

Pagal šią priemonę buvo gauta 1 paraiška, kuriai ŠMM ministro įsakymu⁸¹ skirta 1,34 mln. Lt. Gavus tik 1 paraišką, ŠMM nutarė palengvinti priemonės finansavimo sąlygas. Taip pat kvietimas buvo parengtas kaip tęstinis, norint, kad pareiškėjai turėtų daugiau laiko parengti paraiškas, surasti reikalingus darbuotojus, sudaryti delegavimo sutartis. Kadangi ir po to daugiau paraiškų nepateikta, šiuo metu yra parengtas ir patvirtintas naujas priemonės finansavimo sąlygų aprašo pakeitimas (žr. 2 priedą). ŠMM, reaguodama į vangų paraiškų teikimą, 2011-03-16 sudarė paslaugų sutartį su Lietuvos inovacijų centru, pagal kurią centras įsipareigojo teikti konsultavimo paslaugas dėl priemonės „Valstybės pagalba aukštos kvalifikacijos darbuotojų įdarbinimui įmonėse“ ir surinkti grįžtamąją informaciją apie priemonę iš tikslinių grupių.

Auditorių konsultacijose su LPK, LJMS ir LIC atstovais buvo išsakytos įvairios nuomonės dėl priemonės nepopuliarumo: šios priemonės sąlygos per griežtos, ji nėra populiarūs dėl delegavimo principo (tarp įmonės ir mokslinių tyrimų organizacijos/didelės įmonės turi būti sudaroma delegavimo sutartis, kad mokslinių tyrimų organizacija arba didelė įmonė deleguoja – perkelia mokslininką dirbti į kitą įmonę); priemonės finansavimo sąlygose nurodyta, kad gali dalyvauti žinioms ir mokslui imlios įmonės ir kt.

Priemonė „Valstybės pagalba aukštos kvalifikacijos darbuotojų įdarbinimui įmonėse“ nėra pakankamai patraukli ir ŠMM, siekdama išbandyti naują priemonę, neatliko išsamios poreikio analizės, todėl ir paklausa buvo maža (gauta tik 1 paraiška).

3.4. Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos pelno mokesčio lengvata

Viena iš valstybės prioritetinių veiklos krypčių – skatinti privataus kapitalo indėlį į MTEP ir stiprinti ryšį tarp mokslo ir verslo⁸². MTEP pelno mokesčio lengvata tiesiogiai neskatina bendradarbiavimo tarp verslo ir mokslo, tačiau priemonė stimuliuoja įmones daugiau lėšų investuoti

⁸¹ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010-03-02 įsakymas Nr. V-282 „Dėl finansavimo skyrimo pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtos veiksmų programos 3 prioriteto „Tyrėjų gebėjimų stiprinimas“ VP1-3.2-ŠMM-01-K priemonę „Valstybės pagalba aukštos kvalifikacijos darbuotojų įdarbinimui įmonėse“.

⁸² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-10-01 nutarimas Nr. 1047 „Dėl Nacionalinės Lisabonos strategijos įgyvendinimo 2008–2010 metų programos patvirtinimo“.

į MTEP. Be to, skaitlingesnis naudojimas MTEP pelno mokesčio lengvata įgalintų nukreipti tiesioginės įmonių paramos lėšas naujoms prioritetinėms verslo ir MTEP skatinimo priemonėms, todėl nagrinėjome jos taikymą.

MTEP pelno mokesčio lengvatos taikymą reglamentuoja Pelno mokesčio įstatymo 17¹ str.⁸³ Taikant šią lengvatą įmonės, kurios vykdo MTEP, apskaičiuojant pelno mokestį, patirtas išlaidas 3 kartus atskaito iš gautų pajamų (paprastai galima 1 kartą), be to, įmonės gali nurašyti (amortizuoti) turtą (patalpos, automobiliai ir kt.) per 2 metus (paprastai šis terminas būna iki 8 metų). MTEP pelno mokesčio lengvata galioja nuo 2008-01-01. Vyriausybės nutarimu patvirtintame apraše⁸⁴ nurodytos išlaidų priskyrimo MTEP darbų sąnaudoms rūšys. 2010 m. vasario mėn. buvo paskelbtas VMI komentaras dėl pelno mokesčio įstatymo 17¹ str.⁸⁵

MTEP pelno mokesčio lengvata 2008 m. pasinaudojo 53, 2009 m. – 93 įmonės. Auditorių nuomone, į ją galėjo pretenduoti kur kas daugiau įmonių, vykdančių MTEP veiklą, nes ne visos MTEP įmonės, kurios vykdo MTEP veiklą, pateikė informaciją apie tai Statistikos departamentui, ne visos inovacijoms imlios įmonės pasinaudojo lengvata.

Audito metu buvo kreiptasi į SD – prašyta pateikti informaciją apie įmones, vykdančias MTEP veiklą Lietuvoje. SD duomenimis, 2008 m. MTEP veiklą vykdančių įmonių buvo 349, o 2009 m. – 210. SD pateikiamų duomenų patikimumu suabejota VPVI atliktame Lietuvos Inovacijų skatinimo politikos vertinime⁸⁶. Duomenų patikimumo problemos minimos ir Valstybės kontrolės 2008-05-16 ataskaitoje „Inovacijų plėtra Lietuvoje“⁸⁷. Šią problemą akcentavo ir ŪM bei LIC atstovai susitikimų metu. Pažymėtina, kad šio pobūdžio statistiniai duomenys yra svarbūs tinkamam politikos formavimui MTEP srityje⁸⁸. VPVI vertinime konstatuojama, kad SD duomenų patikimumas kelia abejonių, nes ne visos MTEP įmonės teikia ataskaitas SD, nemaža dalis MTEP pelno mokesčio lengvata pasinaudojusių įmonių nepildo SD ataskaitų apie išlaidas MTEP. Ekspertų teigimu, taip yra dėl nepakankamų paskatų teikti duomenis (papildomi administraciniai kaštai, ilgos ataskaitos, o vengimo teikti duomenis niekaip neįmanoma patikrinti)⁸⁹. Tai pažymėjo ir LIC atstovai susitikime.

Išlieka rizika, kad Statistikos departamento turima informacija apie MTEP veiklą vykdančias įmones yra nepatikima, nes ne visos įmonės teikia duomenis, kad vykdo MTEP.

⁸³ Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymas, 2001-12-20 Nr. IX-675 (2008-04-10 įstatymo Nr. X-1848 redakcija).

⁸⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-11-19 nutarimas Nr. 1183 „Dėl sąnaudų priskyrimo mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros darbų tvarkos aprašo patvirtinimo“.

⁸⁵ <http://mic.vmi.lt/filedownload.do?id=1000013193>

⁸⁶ Inovacijų skatinimo politikos vertinimas, p.31.

⁸⁷ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2008-05-16 ataskaita Nr. VA-20-10P-9.

⁸⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas⁸⁸ 2010-02-17 Nr. 163 „Dėl Lietuvos inovacijų 2010–2020 metų strategijos“.

⁸⁹ Inovacijų skatinimo politikos vertinimas, p. 31.

Todėl yra rizika, kad ES atsakingoms institucijoms (EUROSTAT) teikiami duomenys bus netikslūs, o valstybės priimami sprendimai bus grindžiami netikslią informacija.

Finansų ministerija formuoja mokesčių politiką, o VMI ją įgyvendina. Be to, VMI pagal savo kompetenciją teikia konsultacijas ir dėl lengvatų taikymo. ŪM informaciją apie galimybę pasinaudoti MTEP pelno mokesčio lengvata skelbia internete, žiniasklaidos priemonėse, pristato seminaruose. ŠMM informavo, kad apie MTEP pelno mokesčio lengvatą specialiai informacijos neplatina, o tik seminaruose, konferencijose ir susitikimuose užsimena apie galimybę naudotis lengvata. Įvertinus valstybinių institucijų viešai platinamą informaciją, pasigendama konkrečių geros praktikos pavyzdžių, paprastų paaiškinimų, kada MTEP pelno mokesčio lengvata gali būti taikoma⁹⁰.

Pavyzdys

Olandijoje įmonės, vykdančios MTEP ir norėdamos, kad jų vykdomai veiklai būtų taikomos nustatytos lengvatos, privalo prieš 1 mėn. kreiptis į įstaigą, kuri išduoda leidimus ir sankcionuoja MTEP veiklos vykdymą. Priešingu atveju MTEP veiklą vykdanči įmonė neturi teisės pasinaudoti lengvata. Olandijoje lengvata gali pasinaudoti ir privatūs, ir juridiniai asmenys.

MTEP pelno mokesčio lengvata mokslui ir žinioms imlioms įmonėms taikoma ir ES šalyse. Pažymėtina, kad Olandijoje yra įstaiga, vertinanti įmonės veiklą ir pateikianti išvadą, ar įmonė vykdo MTEP ir ar turi teisę pasinaudoti lengvata⁹¹.

Pažymėtina, kad šiuo metu ir kai kurios Lietuvos įmonės kreipiasi į mokslo ir konsultavimo įstaigas, kad jos įvertintų ir pateiktų išvadą, kad jų veikla yra MTEP ir jos gali pasinaudoti Pelno mokesčio įstatymo 17¹ str. numatyta lengvata.

Pavyzdys

Įmonė UAB „Ortopedijos technika“ nurodė, kad mokestinė lengvata nėra populiari dėl informacijos stokos. Įmonės naudotis šia lengvata paskatintų šia tema organizuojami konsultantų seminarai, VMI seminarai, informacija spaudoje.

VMI atstovų teigimu lengvata taptų populiareesnė, jeigu ir Lietuvoje būtų paskirta institucija (pavyzdžiui LMT), kuri įvertintų ir pateiktų išvadą dėl to, ar įmonės vykdoma veikla priskirtina MTEP.

VŠĮ Audito ir apskaitos tarnyba įgaliota rengti ir tvirtinti verslo apskaitos standartus. Jų paskirtis – palengvinti įmonėms buhalterinės apskaitos tvarkymą. Lengvata taikoma nuo 2008-01-01, tačiau atskiro MTEP standarto iki šiol nėra patvirtinta. Atkreiptinas dėmesys, kad tarnyba yra patvirtinusi 13-ąją apskaitos standartą „Nematerialusis turtas“⁹². Nė viename informaciniame šaltinyje dėl lengvatos nėra nuorodos į jį. Įmonės, kurios naudojami lengvata, taip pat nenurodė, kad naudojami šiuo standartu dokumentuodamos apskaitoje MTEP išlaidas. Auditorių nuomone, informavus įmones, kad gali naudotis 13 apskaitos standartu, būtų lengviau fiksuoti apskaitoje

⁹⁰ Straipsnis Veido žurnale 2011-01-10 „Mokestinių lengvatų inovacijoms apžvalga“.

⁹¹ http://www.senternovem.nl/english/products_services/encouraging_innovation/index.asp

⁹² www.aat.lt

MTEP patirtas išlaidas. Pažymėtina, kad ir Vyriausybės nutarimu patvirtintame apraše⁹³ nurodyti tik bendrieji MTEP veiklos dokumentavimo principai nekonkretizuojant, kaip tai padaryti praktikoje. Esant detalesniam paaiškinimui būtų sumažinta įmonių baimė susilaukti mokestinių sankcijų.

Siekdami išsiaiškinti lengvatos taikymo problemas, auditoriai parengė ir išsiuntė klausimyną 80 įmonių. Atsakymai gauti iš 31 įmonės.

5 lentelė. Įmonių atsakymai dėl lengvatos taikymo.

MTEP pelno mokesčio lengvatos naudojimosi paprastumas	Paprasta	Sudėtinga	Nesinaudojo		
	14	15	2		
Sunkumai naudojantis MTEP pelno mokesčio lengvata	MTEP darbų neapibrėžtumas	Kreiptasi į privačius konsultantus	Sunkumų neturėjo		
	19	3	7		
Siūlomi MTEP pelno mokesčio lengvatos taikymo tvarkos pokyčiai	Tiksliai apibrėžti (išsiaiškinti) MTEP darbus	Supaprastinti MTEP dokumentacijos rengimą	Išplėsti darbų, priskirtinų MTEP, sąrašą	Neturi pasiūlymų	
	12	5	3	7	
MTEP pelno mokesčio lengvatos nepopuliarumas	Aukšti MTEP standartai	Nuostolinga įmonių veikla	Informacijos stoka	Mokestinių ginčų baimė	Aukštųjų technologijų sektoriaus nebuvimas
	10	8	6	5	4
Naudojimosi MTEP pelno mokesčio lengvata skatinimo priemonės	VMI seminarai, konsultacijos (informavimas)	Paprastesnis MTEP priemonių taikymas			Sėkmingos kitų įmonių praktikos pateikimas (pavyzdžiai)
	15	16	7		

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Dalis atsakymus pateikusių įmonių (13) nurodė, kad neturi didesnių sunkumų naudojantis MTEP pelno mokesčio lengvata, kitos nurodė, kad trūksta informacijos apie lengvatos taikymą. Įmonės nurodė, kad trūksta aiškių MTEP veiklos kriterijų, neaišku, kaip apskaityti MTEP išlaidas apskaitoje; trūksta informacijos, seminarų, geros praktikos pavyzdžių. Įmonės nėra tikros, ar jų vykdoma veikla ir patirtos išlaidos gali būti priskiriamos prie veiklos, kuriai gali būti taikomas Pelną mokesčio įstatymo 17¹ str. Dauguma apklaustų įmonių nurodo, kad sudėtinga taikyti MTEP pelno mokesčio lengvatą, baiminantis, kad nebus pakankamai dokumentuotos su MTEP susijusios išlaidos ir VMI gali nepripažinti MTEP sąnaudų tinkamomis. Dalis įmonių nesinaudoja MTEP pelno mokesčio lengvata bijodamos mokestinių sankcijų. Daugėjant įmonių, pasinaudojusių

⁹³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-11-19 nutarimas Nr. 1183 „Dėl sąnaudų priskyrimo mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros darbų tvarkos aprašo patvirtinimo“.

lengvata, galima būtų galvoti apie tiesioginės paramos inovacijoms ir žinioms imlioms įmonėms nukreipimą kitiems valstybės strateginiams tikslams pasiekti.

MTEP pelno mokesčio lengvata yra efektyvi priemonė skatinanti verslo įmones daugiau investuoti į tyrimus ir inovacijas, tačiau ji nėra populiari tarp verslo subjektų, todėl lieka didelis tiesioginės paramos inovacijoms, mokslui ir žinioms imlioms įmonėms poreikis.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados

1. Inovacijų strategijoje suformuota Vyriausybės mokslo ir verslo sąveikos skatinimo politika neaiškiai apibrėžta; dėl vertinimo rodiklių nebuvimo sunku vertinti Inovacijų strategijos įgyvendinimo pažangą; neaišku kokią vietą Inovacijų strategija užima kitų strategijų/teisės aktų hierarchijoje; neatitinka Strateginio planavimo metodikos nuostatų, kadangi jos nenumato tokio tipo ilgalaikio strateginio planavimo dokumento (1 skyrius, 6–8 psl.).
2. Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) programų valdymas, koordinavimas yra sudėtingas ir neefektyvus, ne visi teisės aktais numatyti valdymo organai buvo sukurti, o sukurti ne visi vykdė jiems numatytą veiklą, ne visuose projektuose įsteigtos slėnių programose numatytos projektų įgyvendinimo priežiūros grupės, neparengtas ir nepatvirtintas efektyvus slėnių valdymo modelis (2 skyrius, 8–14 psl.).
3. Mokslo ir verslo sąveikai slėniuose prielaidos dar nesukurtos, neaišku, kiek bus atviros prieigos centrų, nesukurtas atviros prieigos centrų registras, nėra bendro sutarimo tarp Ūkio bei Švietimo ir mokslo ministerijų dėl atviros prieigos centrų tolimesnės veiklos ir priežiūros (2 skyrius, 20–21 psl.).
4. Įgyvendinus šešias („Idėja Lt“, „Inogeb LT-1“, „Intelektas LT“, „Intelektas LT+“, „Inoklaster LT“, „Inoklaster LT+“) Ūkio ministerijos priemones būtų galima tikėtis ilgalaikio poveikio ir būtų sukurtos prielaidos mokslo ir verslo sąveikai. Kai kurių priemonių įgyvendinimas vėluoja, todėl yra rizika, jog nebus pasiekti priemonių tikslai (3 skyrius, 21–24 psl.).
5. Inovacinių čekių priemonė yra paklausy ir populiari, jos administravimas paprastas, tačiau neužtikrintas jos rezultatyvumas ir lėšų panaudojimo kontrolė. LVPA ir MITA neturi bendros paramos teikimo asmenims duomenų bazės bei nesikeičia informacija, todėl yra dvigubo finansavimo rizika (3 skyrius, 24–27 psl.).
6. Išsamios poreikio analizės nebuvimas, siekiant išbandyti naują priemonę „Valstybės pagalba aukštos kvalifikacijos darbuotojų įdarbinimui įmonėse“, sąlygojo šios priemonės nepopuliarumą ir neaktualumą, be to, pati priemonė nebuvo pakankamai populiarinama (3 skyrius, 27–28 psl.).
7. MTEP pelno mokesčio lengvata nėra populiari tarp verslo subjektų, todėl lieka didelis valstybės paramos poreikis (3 skyrius, 28–32 psl.).

8. Statistikos departamento turimi duomenys dėl MTEP veiklą vykdančių įmonių nėra pakankamai tikslūs, nes tik dalis ūkio subjektų pateikia duomenis, kad vykdo MTEP veiklą (3 skyrius, 29 psl.).

Rekomendacijos

LR Vyriausybei

1. Patikslintus Inovacijų strategijos tikslus, kuriais remiantis būtų galimybė įvertinti mokslo ir verslo sąveikos skatinimo pažangą kaip vieną iš prioritetinių sričių, įtraukti į rengiamą Valstybės pažangos strategiją (1 išvada).
2. Skatinant įmones naudotis MTEP pelno mokesčio lengvata, patikslinti teisės aktuose MTEP sąvokos išaiškinimą, aiškiau apibrėžti MTEP pelno mokesčio lengvatos taikymo ribas (7 išvada).
3. Priimti sprendimą dėl tikslingumo paskirti atitinkamą (pasirinktą) instituciją, vertinti ir pateikti išvadas dėl įmonių vykdomos veiklos priskyrimo MTEP veikloms (7 išvada).
4. Nustatyti, kad įmonės, teikiančios paraiškas finansavimui gauti pagal Švietimo ir mokslo ir Ūkio ministerijų ir/ar kt. institucijų įgyvendinamas MTEP priemones, Statistikos departamentui privalomai deklaruotų įmonės išlaidas MTEP veiklai (8 išvada).

Švietimo ir mokslo ir Ūkio ministerijoms kartu

1. Įgyvendinant Inovacijų strategijos uždavinius, nustatyti naujus vertinimo rodiklius, susijusius su tikslais ir uždaviniais, kuriais remiantis būtų galimybė įvertinti mokslo ir verslo sąveikos skatinimo pažangą. Pagal Strateginio planavimo metodikos reikalavimus Inovacijų strategijos pagrindu parengti tarpinstitucinį veiklos planą (1 išvada).
2. Siekiant užtikrinti rezultatyvią integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) veiklą, parengti jų ir Jungtinių tyrimų programų valdymo ir koordinavimo modelį, jį įteisinti ir užtikrinti jo įgyvendinimą (2 išvada).
3. Sukurti ir įdiegti slėniuose veikiančių atviros prieigos centrų registrą, jau veikiančiose laboratorijose išbandyti atviros prieigos centro modelį, atitinkamai patikslinti slėnių atviros prieigos centrų valdymo reglamentą (3 išvada).

Ūkio ministerijai

1. Rengiant naują programavimo dokumentą 2014–2020 metams, ypač daug dėmesio skirti verslo ir mokslo sąveiką skatinančių priemonių tęstinumui – pagrindines jėgas nukreipiant į

verslo ir mokslo bei verslo ir verslo bendradarbiavimo kultūros plėtrą, vykdant MTEP veiklą (4 išvada).

2. Sugriežtinti Inovacinius čekius gaunančių ūkio subjektų kontrolę, įvesti vertinimo kriterijų dėl pirmą kartą besikreipiančių Inovaciniams čekiams gauti ir imtis papildomų priemonių užtikrinti rezultatų kontrolę bei imtis dvigubo finansavimo rizikos mažinimo priemonių užtikrinant, kad LVPA ir MITA keistūsi informacija apie subjektus, pateikusius paraiškas finansavimui pagal priemones, skatinančias mokslo ir verslo sąveiką (5 išvada).

5-ojo audito departamento direktoriaus pavaduotoja

Lina Balėnaitė

Vyresnioji valstybinė auditorė

Solveiga Naginevičiūtė

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„Sąveikos tarp mokslo ir verslo
skatinimas“
1 priedas

Vartojami sutrumpinimai

AMĮ – aukštojo mokslo įstaiga

APC – atviros prieigos centrai

BMV – Bendroji nacionalinė mokslinių tyrimų bei mokslo ir verslo bendradarbiavimo programa

BNKP – Bendroji nacionalinė kompleksinė programa

CPVA – Centrinė projektų valdymo agentūra

EK – Europos komisija

ESFA – Europos socialinio fondo agentūra

Inovacijų strategija – Lietuvos inovacijų 2010–2020 metų strategija

JGTC – Jungtinis gamtos tyrimų centras

JTP – Jungtinių tyrimų programų

Koncepcija – Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) kūrimo ir plėtros koncepcija

KTU – Kauno technologijos universitetas

KU – Klaipėdos universitetas

LAMMC – Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras

LEI – Lietuvos energetikos institutas

LIC – VšĮ Lietuvos inovacijų centras

LJMS – Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjunga

LMT – Lietuvos mokslo taryba

LPK – Lietuvos pramonininkų konfederacija

LSMU – Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

LVPA – Lietuvos verslo paramos agentūra

LŽŪU – Lietuvos žemės ūkio universitetas

MOSTA – Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras

MTEP – moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra

MTI – mokslo tyrimų institutas

MTP – mokslo technologijų parkas

MTTP – moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra

NKP – Nacionalinė kompleksinė programa

PPG – projekto priežiūros grupė

SII – Suminis inovatyvumo indeksas

Slėnis – Integruotas mokslo, studijų ir verslo centras (slėnis)

SVV subjektas – Smulkaus ir vidutinio verslo subjektas

ŠMM – Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija

TKP – Tyrėjų karjeros programa

ŪM – Lietuvos Respublikos ūkio ministerija

Valstybės pažangos strategija – Valstybės pažangos strategija „Lietuva 2030“

VG TU – Vilniaus Gedimino technikos universitetas

VMTI Inovatyvios medicinos centras – Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Inovatyvios medicinos centras

VPVI – VšĮ Viešosios politikos ir vadybos institutas

VU – Vilniaus universitetas

VMI – Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos

ŽEF – Asociacija „Žinių ekonomikos forumas“

Valstybinio audito ataskaitos

„Sąveikos tarp mokslo ir verslo skatinimas“

2 priedas

Priemonės „Valstybės pagalba aukštos kvalifikacijos darbuotojų įdarbinimui įmonėse“ projektų finansavimo sąlygų aprašo (PFSA) pakeitimai

PFSA ⁹⁴ pagrindiniai reikalavimai	PFSA Nr. 295 pagrindiniai reikalavimai	PFSA Nr. 2 pakeitimo ⁹⁶ pagrindiniai reikalavimai	PFSA Nr. 2 pakeitimo ⁹⁷ pagrindiniai reikalavimai
1. Pagal Aprašą labai mažos įmonės moksliniams tyrimams atlikti turi įdarbinti bent vieną mokslininką, o mažos arba vidutinio dydžio įmonės turi įdarbinti bent du mokslininkus. Mažos arba vidutinio dydžio įmonės taip pat turi įdarbinti bent vieną tyrėją ir/arba MTEP techninį ar jam prilyginto personalo darbuotoją, deleguotą iš mokslinių tyrimų organizacijos arba didelės įmonės. Pagalbos gavėjas turi būti pagrindinė įdarbinto aukštos kvalifikacijos darbuotojo darbovietė (aukštos kvalifikacijos darbuotojas pagalbą gaunančioje įmonėje turi dirbti pilnu etatu).	1. Netaikoma	Pataisyta PFSA išlaidų kategorija	Atnaujinta Naudos ir kokybės lentelė 5 priedas
2. Pagal Aprašo 7 punktą numatomos finansuoti veiklos galimi pareiškėjai ir partneriai yra privatus juridiniai asmenys, pagal Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymą priskiriami labai mažos, mažos arba vidutinės įmonės kategorijai (įskaitant privataus juridinio statusą turinčius mokslinių tyrimų institutus).	2. Pagal Aprašo 7 punktą numatomos finansuoti veiklos galimi pareiškėjai yra privatus juridiniai asmenys, pagal Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymą priskiriami labai mažos, mažos arba vidutinės įmonės kategorijai (įskaitant privataus juridinio statusą turinčius mokslinių tyrimų institutus),		

⁹⁴ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2009-07-03 įsakymas Nr. ISAK-1425 „Dėl 2007-2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 3 prioriteto „Tyrėjų gebėjimų stiprinimas“ VP1-3.2-ŠMM-01-K priemonės „Valstybės pagalba aukštos kvalifikacijos darbuotojų įdarbinimui įmonėse“ projektų finansavimo sąlygų aprašo patvirtinimo“.

⁹⁵ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010-04-23 įsakymas Nr. V-595 „Dėl 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 3 prioriteto „Tyrėjų gebėjimų stiprinimas“ VP1-3.2-ŠMM-01-K priemonės „Valstybės pagalba aukštos kvalifikacijos darbuotojų įdarbinimui įmonėse“ projektų finansavimo sąlygų aprašo Nr. 2 patvirtinimo“.

⁹⁶ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010-07-16 įsakymas Nr. V-1236 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2010 m. balandžio 23 d. įsakymo Nr. V-595 „Dėl 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 3 prioriteto „Tyrėjų gebėjimų stiprinimas“ VP1-3.2-ŠMM-01-K priemonės „Valstybės pagalba aukštos kvalifikacijos darbuotojų įdarbinimui įmonėse“ projektų finansavimo sąlygų aprašo Nr. 2 patvirtinimo“ pakeitimo“.

⁹⁷ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011-03-22 įsakymas Nr. V-470 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2010 m. balandžio 23 d. įsakymo Nr. V-595 „Dėl 2007-2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 3 prioriteto „Tyrėjų gebėjimų stiprinimas“ VP1-3.2-ŠMM-01-K priemonės „Valstybės pagalba aukštos kvalifikacijos darbuotojų įdarbinimui įmonėse“ projektų finansavimo sąlygų aprašo Nr. 2 patvirtinimo“ pakeitimo“.

	pareiškėjas atitinka Europos Komisijos rekomendacijos dėl mikro-, mažų ir vidutinio dydžio įmonių apibrėžimo 3 straipsnio nuostatomis.		
3. Mažiausia pagal Aprašą tinkamų finansuoti išlaidų suma projektams, kurių pareiškėjai yra mažos ir vidutinės įmonės, yra 400 000 Lt (du šimtai tūkstančių litų).	3. Netaikoma		
4. Pagal Aprašą numatomų finansuoti veiklų tikslas – didinti aukštos kvalifikacijos darbuotojų skaičių žinioms ir mokslui imliose įmonėse.	4. Pagal Aprašą numatomų finansuoti veiklų tikslas – didinti aukštos kvalifikacijos darbuotojų skaičių žinioms ir mokslui imliose įmonėse.		

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Valstybinio audito ataskaitos
 „Sąveikos tarp mokslo ir verslo
 skatinimas“
 3 priedas

**Slėnių programose nurodyti tikslai ir numatomi rezultatai, susiję su
 mokslo ir verslo bendradarbiavimu**

Slėnis	Tikslas	Numatomi rezultatai
Saulėtekio slėnis	Sukurti integruotą mokslo, studijų ir verslo centrą (slėnį) fiziniams, technologijos ir civilinės inžinerijos sektoriams plėtoti: verslui kurti, fundamentiniam ir taikomajam mokslams, konkurencingiems tarptautinėje rinkoje, plėtoti, aukščiausiosios kvalifikacijos šių MTEP kryptių specialistams rengti.	<ul style="list-style-type: none"> - įsteigtų bendro naudojimo (atviros prieigos) mokslinių laboratorijų bendras plotas bus apie 16 000 kv. metrų; - bus vykdoma ne mažiau kaip 20 MTEP projektų pagal Lietuvos ūkio subjektų užsakymus; - bus pasirašyta daugiau kaip 40 MTEP bendradarbiavimo sutarčių tarp mokslinių tyrimų institucijų ir įmonių (iki 2013 metų); - 15 procentų techninių galimybių studijų pagrindu bus sukurtos ir įdiegtos technologijos; - bus vykdomas vienas technologijų perdavimo, komunikavimo funkcijas atliekančių centrų infrastruktūros kūrimo projektas; - bus įsteigta 20 naujų žinioms imlių įmonių (per 3 metus po Programos įgyvendinimo); - 40 smulkiojo ir vidutinio verslo subjektų bus įsteigta mokslo ir technologijų parke ir verslo inkubatoriuje (per 3 metus po Programos įgyvendinimo); - 40 įmonių pasinaudos inovacijų paramos paslaugomis; - bus pritraukta 250 mln. litų privačių lėšų MTEP projektams vykdyti; - kelis kartus padidės Lietuvos lazerių bendrovių gamybos ir realizavimo apimtis; - bus sukurti industrinių lazerių rinkai tinkami produktai, kurie įsitvirtins šiame rinkos segmente; - „pumpurinėse“ įmonėse bus naudojamos pigios saulės elementų technologijos.
Santaros slėnis	Sukurti biotechnologijos, molekulinės medicinos ir biofarmacijos, inovatyvių medicinos technologijų, ekosistemų ir darnaus vystymosi, informatikos ir komunikacijų technologijų sektorių plėtrai Lietuvoje skirtą Slėnį, įgalinantį kurti verslą ir plėtoti fundamentinį ir taikomąjį mokslą, konkurencingą tarptautinėje rinkoje, taip pat rengti aukščiausiosios kvalifikacijos specialistus šiose MTEP kryptyse.	<ul style="list-style-type: none"> - bus pasirašytos 23 tyrimų institucijų ir mokslo ir verslo įmonių bendradarbiavimo sutartys (per 6 mėnesius po projekto pabaigos); - bus įgyvendinti 4 MTEP ir inovacijų aplinkos infrastruktūros gerinimo projektai; - bus pritraukta 100 mln. litų privačių investicijų į mokslinių tyrimų ir technologijų perdavimo infrastruktūrą; - finansiškai paremtuose technologijų parko infrastruktūros objektuose per 3 metus po projekto įgyvendinimo bus įkurdinti 25 smulkiojo ir vidutinio verslo subjektai.
Santakos slėnis	Įkurti Slėnį, kuriame būtų atliekami viešieji ir privatus tyrimai, steigiamos žinioms imlios įmonės ir teikiamos žinioms imlios paslaugos.	<ul style="list-style-type: none"> - įsteigtų bendro naudojimo (atviros prieigos) mokslinių laboratorijų bendras plotas bus apie 10 tūkst. kv. metrų; - bus pritraukta ne mažiau kaip 40 mln. litų privačių investicijų; - bus vykdoma ne mažiau kaip 80 MTEP projektų pagal Lietuvos ūkio subjektų užsakymus; - bus pasirašyta daugiau kaip 40 MTEP bendradarbiavimo sutarčių tarp mokslinių tyrimų institucijų ir įmonių (iki 2013 metų); - mokslo ir technologijų parke ir verslo inkubatoriuje bus įsteigta 60 smulkiojo ir vidutinio verslo subjektų (per 3 metus po Programos įgyvendinimo); - Slėnio pagrindu bus įsteigta 20 naujų žinioms imlių įmonių (per 3 metus po Programos įgyvendinimo);

		<ul style="list-style-type: none"> - 60 įmonių pasinaudos inovacijų paramos paslaugomis; - bus vykdomi ne mažiau kaip 4 technologijų perdavimo, komunikavimo funkcijas atliekančių centrų infrastruktūros kūrimo projektai.
Nemuno slėnis	Plėtojant turimą bazę, sukurti specializuotą šakinių integruotą mokslo, studijų ir verslo centrą (slėnį) „Nemunas“, turintį infrastruktūrą, tinkamą žemės, miškų ir maisto ūkio sektorių viešiesiems ir privatiems tyrimams bei studijoms, taip pat sąlygas kurti žinioms imlias verslo įmones.	<ul style="list-style-type: none"> - bus įkurtas vienas atviros prieigos nacionalinio lygio centras; - bus vykdoma 30 MTEP projektų pagal ūkio subjektų užsakymus; - bus pritraukta ne mažiau kaip 8,6 mln. Lt privačių investicijų; - bus vykdomi trys technologijų perdavimo, komunikavimo funkcijas atliekančių centrų infrastruktūros kūrimo projektai; - bus pasirašyta 30 MTEP bendradarbiavimo sutarčių tarp mokslinių tyrimų institucijų ir įmonių; - Slėnio pagrindu bus susikūrusios naujos žinioms imlios įmonės (per 3 metus po Programos įgyvendinimo) – 10; - kiekvienais metais įgyvendintų bendrų su mokslo ir tyrimų institucijomis projektų skaičius – 4. - įmonių, pasinaudojusių inovacijų paramos paslaugomis, skaičius pasieks 40.
Jūros slėnis	Sukurti slėnį Lietuvos jūrinio sektoriaus plėtrai, skirtą konkurencingam tarptautinėje rinkoje fundamentiniam ir taikomajam mokslui plėtoti, aukščiausiosios kvalifikacijos specialistams Lietuvos jūriniam sektoriui rengti.	<ul style="list-style-type: none"> - sukurtų bendro naudojimo (atviros prieigos) mokslinių laboratorijų bendras plotas – apie 5200 kv. metrų; - vykdoma ne mažiau kaip 20 MTEP projektų pagal Lietuvos ūkio subjektų užsakymus; - iki 2013 metų pritraukta papildomai ne mažiau kaip 5 mln. litų privačių lėšų MTEP projektams vykdyti; - technologijų verslo įmonių inkubatoriuje įsikūrusios 10 naujų gamybinių įmonių;
Šaltinis – Švietimo ir mokslo ministerija		

Valstybinio audito ataskaitos
„Sąveikos tarp mokslo ir verslo skatinimas“
4 priedas

Slėnių valdymą reglamentuojantys teisės aktai ir juose numatyti struktūros elementai

	Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) kūrimo ir plėtos koncepcija 2007-03-21	Bendroji nacionalinė kompleksinė programa BNKP (2007–12-03)	Bendroji nacionalinė mokslinių tyrimų bei mokslo ir verslo bendradarbiavimo programa	Slėnių plėtos programos (patvirtintos 2008 m.)					Koncepcijos pakeitimas 2009-06-28	Jungtinių tyrimų programose (JTP) numatytas valdymo modelis (2009 m.)
				Slėniai	Numatyti koordinatoriai / stebėseną	Įgyvendinimas asociacijose	Įgyvendinimas ŠMM	Įgyvendinimas ŪM		
Koordinavimas	Šios koncepcijos įgyvendinimą ir slėnių plėtrą koordinuoja ŠMM kartu su ŪM.	BNKP nustato kriterijus, kuriais remiantis bus sudaromos NKP, apibrėžia atskirų NKP rengimo, įgyvendinimo nuostatas, stebėseną, pasiekimo rezultatus.		„Saulėtekis“	Asociacija, ŠMM, ŪM	Asociacija nesukurta	Inicijuojami (derinami) programos pakeitimai; ŠMM atstovai dalyvauja slėnių priežiūros tarybos veikloje.	Paskirstytos lėšos programoje numatytų projektų įgyvendinimui; inicijuojami (derinami) programos pakeitimai; ŪM atstovai dalyvauja slėnių priežiūros tarybos veikloje.	Įgalioti ŠMM, suderinus su ŪM, koordinuoti Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintų slėnių plėtos programų kūrimą ir įgyvendinimą, taip pat iki 2009 m. liepos 1 d. sudaryti Slėnių priežiūros tarybą ir tvirtinti jos funkcijas	Informaciją, reikalingą sprendimams dėl slėnių plėtos priimti, Slėnių priežiūros tarybai teikia stebėsenos grupė .
	LRV patvirtintų slėnių plėtos programų įgyvendinimą koordinuoja slėnių tarybos, kurių nuostatai ir sudėtis tvirtinami ŠMM ir ŪM įsakymu.	Programos valdymą ir stebėseną užtikrina Programos valdymo komitetas (2008-04-02) , kurio sudėtis patvirtinta ŠMM ministro įsakymu (panaikintas).		„Santara“	Asociacija "Santaros slėnis", ŠMM, ŪM	Asociacija sukurta tik 2010-12-14, ją sudaro daugiausia verslo atstovai, nėra VU atstovo	Ministerijos atstovai įtraukti į slėnio asociacijos tarybą (išskyrus Saulėtekio slėnio).	Taip pat skiriamos ES paramos lėšos per 6 MTEP konkursines priemones projektams, turintiems sąsajas su Slėnio programa	Programos valdymą ir administravimą užtikrina koordinavimo tarybos (4) : Biomedicinos ir biotechnologijos jungtinės tyrimų programos, Gamtos išteklių ir žemės ūkio jungtinės tyrimų programos, Medžiagų mokslo, fizikinių ir cheminių technologijų jungtinės tyrimų programos bei Inžinerijos ir informacinių technologijų jungtinės	
	ŠMM informavo, kad slėnių tarybos sudarytos nebuvo			Lietuvos jūrinio sektoriaus	ŠMM	Asociacija sukurta (2008 m.), tačiau vykdo švietėjišką veiklą				
				„Nemunas“	Asociacija „Slėnis Nemunas“, ŠMM ir ŪM	Vykdo administravimo ir marketingo funkcijas.				

		2009-06-11 sudarytas BNKP ir BMV valdymo komitetas		„Santaka“	Asociacija "Santakos slėnis", ŠMM, ŪM				tyrimų programos. Sudaryta tik viena – Gamtos išteklių ir žemės ūkio jungtinės tyrimų programos.
Stebėseną		Kiekvienos NKP vykdymo stebėsenai ŠMM ministro įsakymu sudaromi atskiri atitinkamų NKP įgyvendinimo stebėsenos komitetai		„Saulėtekis“	CPVA ir LVPA, ESFA, ŠMM, ŪM.	Programos ir atskirų programų projektų įgyvendinimo stebėseną atlieka ŠMM ministro įsakymu sudaryta Slėnių stebėsenos grupė (2010-12-27) ŠMM ES paramos koordinavimo departamentas administruoja 2007-2013 m. ES struktūrinių fondų paramą. CVPA (įgyvendinančioji institucija) vykdo 14 projektų įgyvendinimo priežiūrą.	6 MTEP konkursinių priemonių projektų, atitinkančių slėnio programos kryptis stebėseną vykdo LVPA.	Slėnių projektų ir jungtinių tyrimų programų atlieka Slėnių priežiūros taryba Slėnių projektų ir jungtinių tyrimų programų stebėseną vykdo Slėnių stebėsenos grupė	Už atskirų Programos projektų (20) įgyvendinimą atsakingi tų projektų vykdytojai.
				„Santara“	CPVA ir LVPA, ESFA, ŠMM, ŪM, SAM.				
				Lietuvos jūrinio sektoriaus	CPVA ir LVPA, ESFA, ŠMM, ŪM, SAM, Nacionalinė mokėjimo agentūra prie ŽŪM, Aplinkos ministerijos APVA, AM				
				„Nemunas“	CPVA ir LVPA, ESFA, ŠMM, ŪM, Nacionalinė mokėjimo agentūra prie ŽŪM, ŽŪM				
				„Santaka“	CPVA ir LVPA, ESFA, ŠMM, ŪM				

Valstybinio audito ataskaitos
„Sąveikos tarp mokslo ir verslo
skatinimas“
5 priedas

Jungtinių tyrimų programų projektų lėšos ir finansavimo šaltiniai

JTP	Projektas	Lėšos, mln. Lt.	Subjektai skyrę finansavimą, mln. Lt
Gamtos išteklių ir žemės ūkio	„Kietosios“ veiklos:	313,881	
	Jungtinio gamtos tyrimų centro įkūrimas	20,03	15,03 (Švietimo ir mokslo ministerija) 5 (Aplinkos ministerija)
	Jūrinio slėnio branduolio sukūrimas ir studijų infrastruktūros atnaujinimas	89,181	89,181 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Žuvininkystės ir jūrinės akvakultūros laboratorijos sukūrimas	5	5 (Žemės ūkio ministerija)
	Inžinerinių tinklų ir susisiekimo komunikacijų įrengimas, Klaipėdos mokslo ir technologijų parko infrastruktūros plėtra Jūriniame slėnyje	18	18 (Ūkio ministerija)
	Agrobiotechnologijų, miškininkystės, biomasės energetikos, vandens ir biosistemų inžinerijos MTEP centrų, aukštojo mokslo studijų ir susijusios infrastruktūros plėtra bei mokslo ir studijų institucijų reorganizavimas	80,289	80,289 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Gyvūnų sveikatingumo, mitybos ir gyvūninių žaliavų mokslo ir studijų infrastruktūros plėtra, mokslinio potencialo konsolidacija	30,303	30,303 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Maisto mokslo ir technologijų MTEP infrastruktūros plėtra ir mokslinio potencialo konsolidacija	8,433	8,433 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Gyvūnų veislinės vertės nustatymo mokslinis – edukacinis centras	47,348	47,348 (Žemės ūkio ministerija)
	Komunikavimo ir technologijų perdavimo centro plėtra	10	10 (Ūkio ministerija)
	Atsinaujinančios ir alternatyvios energetikos mokslo centro įkūrimas ir veiklų, susijusių su pažangių technologijų įsisavinimu ir naujų kūrimu, atsinaujinantiems ir alternatyviems energijos ištekliams panaudoti, vystymas	5,297	5,297 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	„Minkštosios“ veiklos:	32,86	
	Gamtinių biologinių ir geologinių išteklių tyrimai, studijos ir tvarus naudojimas (BIOGEONAUDA)	12,6	12,6 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Nacionalinio jūros mokslo ir technologijų centro priemonė	4	4 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Asociacijos „Baltijos slėnis“ veiklos stiprinimas, konkursinis projektas	1,5	1,5 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Asociacijos „Slėnis Nemunas“ veiklos stiprinimas siekiant užtikrinti slėnio „Nemunas“ programos įgyvendinimą	1,5	1,5 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Jūrinio sektoriaus studijų tobulinimas, mokslininkų ir tyrėjų kvalifikacijos kėlimas ir mobilumo skatinimas	9,41	9,41 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Mokslininkų kompetencijų ugdymas ir mobilumo skatinimas	1,25	1,25 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Aukštojo mokslo studijų programų kūrimas, atnaujinimas ir įgyvendinimas I–II studijų pakopose, aukštojo mokslo studijų personalo (dėstytojų) kompetencijų ugdymas	2,5	2,5 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Mažų dujų debitų pamatinės matavimo sistemos, pagrįstos sistemos darbo elementų mechaninių poslinkių matavimu ir jų valdymu, sukūrimas	0,1	0,1 (Švietimo ir mokslo ministerija)
VISO JTP SKIRTA:		346,741	
Medžiagų mokslo,	„Kietosios“ veiklos:	326,32	
	Nacionalinio fizinių ir technologijos mokslų centro kūrimas	200,3	200,3 (Švietimo ir

fizikinių ir cheminių technologijų			mokslo ministerija)
	Tarptautinės prieigos lazerinio komplekso „Naglis“ sukūrimas	11,43	11,43 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Nacionalinio atviros prieigos MTEP centro sukūrimas Kauno technologijos universitete Iš šio investicinio projekto su JTP susiję: Sintetinės ir nano chemijos institutas; Taikomosios chemijos ir chemijos inžinerijos centras; Medžiagų mokslo institutas; Ultragarso ir neardomų bandymų institutas.	63,29	63,29 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Nacionalinio atviros prieigos Ateities energetikos technologijų mokslo centro sukūrimas Iš šio investicinio projekto su JTP susiję: Vandenilio energetikos technologijų centras	5,88	5,88 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Jungtinės lazerių, naujųjų medžiagų, elektronikos ir nanotechnologijų bei taikomųjų fizinių mokslų ir technologijų NKP priemonės	23,42	23,42 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Nacionalinės studijų programos priemonės	17	17 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Kitos priemonės	5	–
	„Minkštosios“ veiklos:	46,91	
	Jungtinės lazerių, naujųjų medžiagų, elektronikos ir nanotechnologijų bei taikomųjų fizinių mokslų ir technologijų NKP priemonės	11,2	11,2 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Darniosios chemijos NKP priemonės	17	17 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Nacionalinės studijų programos priemonės	2,96	19,96 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Tyrėjų karjeros programos priemonės	6,7	6,7 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Kitos priemonės	9,05	–
		VISO JTP SKIRTA:	373,23
Inžinerijos ir informacinių technologijų	„Kietosios“ veiklos:	122,49	
	Nacionalinio MTEP atviros prieigos centro sukūrimas Kauno technologijos universitete Iš šio investicinio projekto su JTP susiję: Informacinių technologijų tyrimų centras, Elektronikos ir telekomunikacijų technologijų centras, Mechatronikos mokslo, studijų ir informacijos.	24,68	24,68 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Vilniaus Gedimino technikos universiteto Civilinės inžinerijos mokslo centras	18,9	18,9 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Veikla „Gamtos galių verslo ir mokslo parko“ plėtros konsorciume	5	–
	Slėnio „Santara“ Informacinių technologijų atviros prieigos centras	5,4	5,4 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Nacionalinio atviros prieigos Ateities energetikos technologijų mokslo centro sukūrimas	10,25	10,25 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Mechatronikos NKP priemonės	1,3	1,3 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Informacinių technologijų sektoriaus NKP	10,519	10,519 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Nacionalinės studijų programos priemonės	46,45	46,45 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	„Minkštosios“ veiklos:	37,641	
	Civilinės inžinerijos sektoriaus plėtros ir transporto NKP priemonės	9,2	9,2 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Mechatronikos NKP priemonės	8,36	8,36 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Informacinių technologijų sektoriaus NKP	6,481	6,481 (Švietimo ir mokslo ministerija)

	Nacionalinės studijų programos priemonės	6,7	6,7 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Tyrėjų karjeros programos priemonės	2,9	2,9 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Kitos priemonės	4	–
	VISO JTP SKIRTA:	160,14	
Biomedicinos ir biotechnologijos	„Kietosios“ veiklos:	357,011	
	Jungtinis gyvybės mokslų centras	125,37	125,37 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Jungtinis inovatyvios medicinos centras	51,2505	51,2505 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	„Santakos“ slėnio Naujausių farmacijos ir sveikatos technologijų centras	53	53 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Nacionalinis MTEP atviros prieigos centras Kauno technologijos universitete Iš šio investicinio projekto su JTP susiję: Telematikos laboratorija KTU Biomedicininės inžinerijos institutas	5,9	5,9 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	„Santaros“ slėnio mokslo ir technologijų parko plėtra: BIO technologijų parko verslo inkubatoriaus 1 sekcijos pastatymas ir įrengimas	3,3	3,3 (Ūkio ministerija)
	„Santaros“ slėnio mokslo ir technologijų parko plėtra: BIO technologijų parko verslo inkubatoriaus 2 sekcijos pastatymas ir įrengimas	6,6	6,6 (Ūkio ministerija)
	Biotechnologijos ir biofarmacijos NKP priemonės	17,13	17,13 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Medicinos mokslų NKP priemonės	11,2	11,2 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Biotechnologinės farmacijos mokslinių tyrimų centro įkūrimas	23	23 (Ūkio ministerija)
	Geros gamybos praktikos reikalavimus atitinkančios biofarmacinių preparatų bandomosios gamybos linijos įrengimas	35	35 (Ūkio ministerija)
	Inovatyvių medicinos technologijų ir biofarmacijos klasterio veiklos plėtra	1,5	1,5 (Ūkio ministerija)
	Kitos priemonės	23,76	–
	„Minkštosios“ veiklos:	67,47	
	Biotechnologijos ir biofarmacijos NKP priemonės	17,77	17,77 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Medicinos mokslų NKP priemonės	5,8	5,8 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Nacionalinės studijų programos priemonės	5,9	5,9 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Tyrėjų karjeros programos priemonės	3	3 (Švietimo ir mokslo ministerija)
	Kitos priemonės	35	–
		VISO JTP SKIRTA:	424,481
	IŠ VISO 4 JTP SKIRTA, iš jų:	1304,591	
	„Kietosios“ veiklos:	1119,71 (85,83 proc.)	
	„Minkštosios“ veiklos:	184,881 (14,17 proc.)	

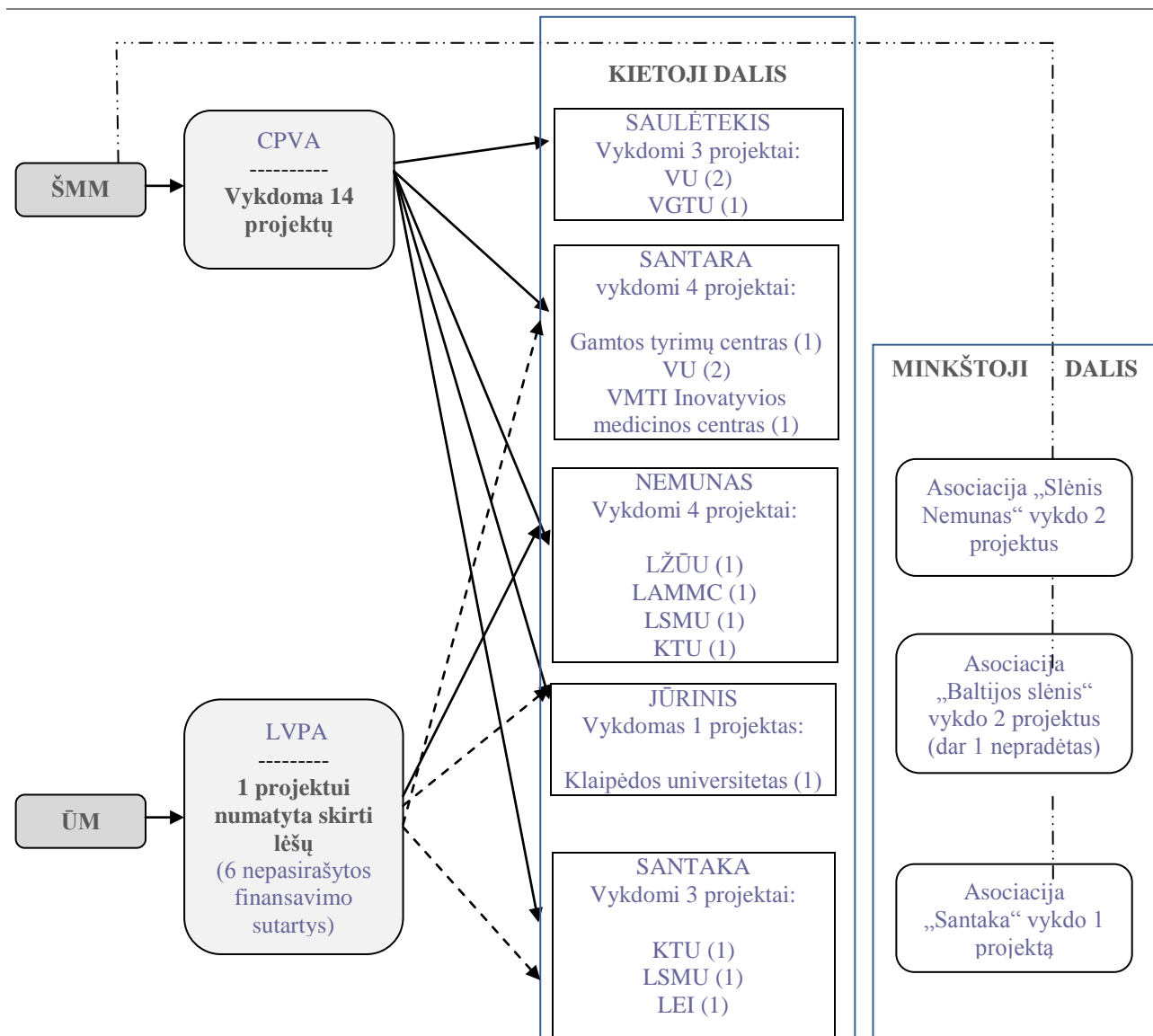
Šaltinis – Švietimo ir mokslo ministerija

Valstybinio audito ataskaitos
 „Sąveikos tarp mokslo ir verslo
 skatinimas“
 6 priedas

**ŠMM ir ŪM administruojami Slėnių projektai, finansuojami ES
 struktūrinių fondų lėšomis**

Slėnio pavadinimas	Projektai Pavadinimas	Finansavimas	
		Šaltinis	Suma, mln. Lt
Saulėtekis	Nacionalinis fizinių ir technologijos mokslų centras	ŠMM	200,3
	VGTU Civilinės inžinerijos centras	ŠMM	18,9
	VU Lazerinių tyrimų centro kompleksas „Naglis“	ŠMM	11,43
Santara	Jungtinis Gyvybės mokslų centras	ŠMM	125,37
	Jungtinis Inovatyvios medicinos centras	ŠMM	51,229
	Jungtinis gamtos tyrimų centras	ŠMM	15,03
	IT atviros prieigos centras	ŠMM	5,4
	IKT verslo inkubatoriaus ir technologijų centro statyba ir įrengimas	ŪM	26,77
	BIO technologijų parko verslo inkubatoriaus 1-os ir 2-os sekcijų pastatymas ir įrengimas	ŪM	12,905
Santaka	Nacionalinis atviros prieigos MTEP centras KTU	ŠMM	117,257
	Naujausių farmacijos ir sveikatos technologijų centras	ŠMM	53,0
	Nacionalinis atviros prieigos ateities energetikos technologijų centras	ŠMM	22,5
	Technologijų perdavimo ir verslo inkubatoriaus bazės įkūrimas	ŪM	28,412
Nemunas	Agrobiotechnologijų, miškininkystės, biomasės energetikos, vandens ir biosistemų inžinerijos MTEP centrai, studijų ir susijusi infrastruktūra	ŠMM	80,289
	Gyvūnų sveikatingumo, mitybos ir gyvūninių žaliavų mokslo ir studijų infrastruktūra	ŠMM	30,303
	Maisto mokslo ir technologijų centras	ŠMM	8,433
	KTPC ir jo infrastruktūros sukūrimo I etapas: atviros prieigos vaisių ir daržovių perdirbimo technologijų modeliavimo laboratorijos steigimas	ŪM	3,80
	KTPC ir jo infrastruktūros sukūrimo II etapas: KTPC infrastruktūros ir materialinės bazės formavimas	ŪM	8,827
Jūrinis	Jūrinio slėnio branduolys ir studijų infrastruktūros atnaujinimas	ŠMM	89,181
	Inžinerinių tinklų ir susisiekimo komunikacijų įrengimas bei Klaipėdos mokslo ir technologijų parko infrastruktūros plėtra jūriniame slėnyje	ŪM	22,239
	Viso:		971,872
Šaltinis – Švietimo ir mokslo ministerija, Ūkio ministerija			

Projektai pagal Slėnių programas

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Valstybinio audito ataskaitos
 „Sąveikos tarp mokslo ir verslo
 skatinimas“
 8 priedas

Laboratorių ir centrų skaičius APC

Slėnio pavadinimas	Laboratorių ir centrų skaičius APC	Terminai ir dabartinė situacija
Santakos slėnio atviros prieigos centrai	Bus įsteigtos/atnaujintos 46 laboratorijos/centrai	
Nacionalinis atviros prieigos MTEP centras KTU	9 darniosios chemijos krypties mokslinės laboratorijos, 9 mechatronikos ir susijusių technologijų krypties mokslinės laboratorijos, 4 informacinių ir komunikacinių technologijų krypties mokslinės laboratorijos, 4 verslo laboratorijos*	KTU APC sukūrimo projektas pagal planą bus įgyvendintas 2013-06-29. Šiuo metu yra atlikti kai kurie parengiamieji darbai: parengtas pastato projektas, paskelbtas statybos rangovo konkursas, įsigyta dalis įrangos.
Nacionalinis atviros prieigos Ateities energetikos technologijų mokslo centras	Projekto eigoje 9 laboratorijos ir 1 centras (Vandenilio energetikos technologijų) bus aprūpinti nauja modernia tyrimams atlikti reikalinga įranga bei skaitinėmis programomis.	LEI APC sukūrimo projektas pagal planą bus įgyvendintas 2013 -01-31. Šiuo metu yra įsisavinta 7,3 mln. Lt. Iki 2012 -02-12 m. planuojama įsisavinti iki 15 mln. Lt. (kaip numatyta sutartyje)
„Santakos“ slėnio Naujausių farmacijos ir sveikatos technologijų centras	10 farmacijos ir sveikatos technologijų krypties laboratorijų.	LSMU APC sukūrimo projektas bus įgyvendintas laiku, kaip apibrėžta finansavimo ir administravimo sutartyje (per 36 mėn.). Šiuo metu aktyviai vykdomi Centro pastato statybos darbai, 2011 m. kovo mėn. paskelbtas visos MTEP įrangos viešasis pirkimas.
Saulėtekio slėnio atviros prieigos centrai	Bus įsteigtos (aprūpintos įranga) 33 mokslinės laboratorijos:	
Nacionalinis Fizinių ir technologijos mokslų centras	24 mokslinės laboratorijos	Šiuo metu dalinai įranga aprūpinta 13 laboratorijų.
Tarptautinės prieigos lazerinio kompleksas „Naglis“	1 mokslinė laboratorija	LTC antstato statybos ir pritaikymo darbai (2010-11 – 2012-10) prasidėjo ir šiuo metu jau ruošiami VP dokumentai. Dalis įrangos gauta.
Civilinės inžinerijos mokslo centras	8 mokslinės laboratorijos	Šiuo metu įranga aprūpinta 7 laboratorijos.
Santaros slėnio atviros prieigos centrai	Bus įsteigtos (aprūpintos įranga) 28 mokslinės laboratorijos, kurios bus sumontuotos APC:	
Jungtinio gyvybės mokslų centro sukūrimas	„Santaros“ slėnio programoje nėra detalizuota, koks kiekis atviros prieigos centrų bus sukurtas. Numatoma, kad bus įsigyta mokslinė įranga, reikalinga sukurti dešimt atviros prieigos centrų (APC): Biotechnologijų APC; Biomolekulių struktūros APC; Bioinformatikos APC; Augalų ir mikroorganizmų genominių tyrimų APC; Biokatalizės APC; Proteomikos APC; Molekulinės medicinos ir fiziologijos centras; Žmogaus genomo tyrimų APC; Eksperimentinių gyvūnų tyrimo APC;	Iki 2011 m. pabaigos dauguma šių APC bus techniškai pasirengę teikti atviros prieigos paslaugas. Iš šių centrų šiuo metu jau funkcionuoja ir teikia atviros prieigos paslaugas Proteomikas centras.

	Medicininės nanofotonikos ir vaizdinimo APC.	
Informacinių technologijų atviros prieigos centro sukūrimas	Numatytas 1 atviros prieigos centras	Projektas iš esmės įgyvendintas, įsigyta projekte numatyta įranga, kurios pagrindu pradeda veikti Informacinių technologijų APC.
Gamtos tyrimų centras	Numatyti 3 atviros prieigos centrai (Ekotoksikologijos centras, Biotaksonomijos, ekologijos ir molekulinų tyrimų centras ir Geotyrimų centras)	Pastato statyba dar nepradėta, jau įsigyta dalis įrangos, kuri šiuo metu sumontuota kitose Gamtos tyrimų centro patalpose.
Jūrinio slėnio atviros prieigos centrai	Bus įsteigtos (aprūpintos įranga) 5 mokslinės laboratorijos.	
Nacionalinis jūros mokslo ir technologijų centras	4 laboratorijos NJMT centre ir 1 tyrimų bazėje Smiltnėje.	Šiuo metu įkurtos 3: Jūros ekosistemų, Jūros chemijos, Jūrinių konstrukcijų patikimumo tyrimų. NJMT pastato statyba dar nepradėta.
Nemuno slėnio atviros prieigos centrai	Bus įsteigtos/atnaujintos 53 laboratorijos/centrai	
Gyvūnų mitybos ir biotechnologijų centras	Naujai įkurtos: gyvūnų pašarų maisto medžiagų virškinamumo tyrimų laboratorija, pašarų gamybos ir šėrimo technologijų vertinimo laboratorija, gyvūnų genetinių išteklių tyrimo ir ilgalaikio išsaugojimo ex situ laboratorija, nutrigenomikos ir gyvulininkystės procesų sisteminio vertinimo skyrius, gyvūnų nutriciologijos tyrimų laboratorija. Atnaujintos: gyvūnų veislinės vertės tyrimų ir selekcijos laboratorija, virškinimo fiziologijos ir patologijos centras, paukščių lesalų ir paukštininkystės laboratorija.	LSMU VA vykdomas projektas bus įgyvendintas laiku iki 2012-07-31. Šiame centre iki 2011-07-01 planuojame įrengti ir atnaujinti 5 mokslines laboratorijas.
Gyvūnų sveikatingumo ir gyvūninės kilmės žaliavų kokybės centras	Naujai įkurtos: virusologinių tyrimų laboratorija, mikrobiologinių tyrimų laboratorija, parazitologinių tyrimų laboratorija, histopatologinių tyrimų laboratorija, gyvūninių maisto žaliavų saugos ir kokybės tyrimų laboratorija Atnaujintos: gyvulių mėšinių savybių ir mėsos kokybės įvertinimo laboratorija, eksperimentinės ir klinikinės farmakologijos laboratorija.	LSMU VA vykdomas projektas bus įgyvendintas laiku iki 2012-07-31. Šiame centre iki 2011-07-01 planuojame įrengti ir atnaujinti 5 mokslines laboratorijas.
Maisto mokslo ir technologijų kompetencijos centras	Naujai įkurtos laboratorijos: 1. Maisto produktų gamybos procesų biocheminių tyrimų laboratorija; 2. Biologiškai aktyvių maisto junginių tyrimų ir funkcionalių maisto komponentų laboratorija; 3. Maisto produktų struktūros ir reologijos laboratorija; 4. Vaisių ir daržovių bei jų perdirbtų produktų kokybės tyrimų bei kokybės modeliavimo laboratorija Atnaujintas: Vaisių ir daržovių laikymo bei perdirbimo procesų	KTU ir LAMMC filialo SDI vykdomas projektas bus įgyvendintas 2011-12-31.

	modeliavimo centras	
Žemės ir miškų ūkio jungtinis tyrimų centras	Atnaujintos Agrobiologijos Aplinkotyros Naujai įkurtos 3. Mikrobiologijos Augalinių žaliavų kokybės Biologinių žymenų Agrobiotechnologijos Klimato kaitos poveikio miško ekosistemoms Medienos naudojimo, kokybės ir apdirbimo technologijų	LŽŪU ir partnerių (LAMMC ŽI, SDI, MI) vykdomas projektas bus įgyvendintas 2011-09-30. Įpusėjo pastato rekonstrukcijos darbai, laboratorinės įrangos pirkimų dokumentacija teikiama išankstinei peržiūrai
Miškų sektoriaus tyrimų, studijų ir plėtros centras	Naujai įkurtos Medžioklėtyros Plantacinės miškininkystės	LŽŪU ir partnerio LAMMC MI vykdomas projektas bus pilnai įgyvendintas 2012-08-31. Yra atlikti patalpų Medžioklėtyros laboratorijai remonto darbai.
Augalų genetikos ir biotechnologijos centras	Naujai įkurtos Kriobiologijos Augalų metabolikos Augalų fitofiziologijos Molekulinių žymenų Javų ir pašarinių augalų genetinio potencialo tyrimo ir plėtros	LŽŪU projekto dalis, kurios vykdymą koordinuoja LAMMC ŽI ir SDI, numatyta įgyvendinti iki 2011-11-30.
Agroekologijos ir augalų biopotencialo mokslo ir studijų centras	Naujai įkurtos Ekofiziologijos Dirvožemio fizikos ir produktyvumo Bioorganinių fitojunginių diagnostikos Augalų patologijos Žemdirbystės sistemų regioninė, Dirvožemio ir pasėlių ekologijos	LŽŪU ir LAMMC ŽI, SDI vykdomas projektas, numatomas įgyvendinti iki 2012-08-31
Biosistemų inžinerijos, biomasės energetikos ir vandens inžinerijos centras	Naujai įkurtos Progresyvos augalininkystės inžinerijos Geomatikos Statinių ir statybinių medžiagų Vandens ekosistemų tyrimo ir modeliavimo Termoenergetikos procesų ir emisijos Mašinų, technologinių sistemų ir procesų automatinio valdymo Technologijų saugos Sintezės dujų, antros kartos skystųjų biodegalų ir biovandenilio Biodyzelino, bioetanolio ir biologinių tepalų Biomasės paruošimo, logistikos ir kieto kuro procesų Biodujų Biologinių atliekų ir šalutinių produktų panaudojimo	LŽŪU vykdomas projektas, numatomas įgyvendinti iki 2012-08-31. Jau yra įvykdyti laboratorinės įrangos viešieji pirkimai (4 iš 8 paketų).
Šaltinis – VU, KTU, LŽŪA, KU, LSMU		

Rekomendacijų įgyvendinimo planas

Rekomendacijos eilės numeris	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1	2	3	4	5
1.	Patikslintus Inovacijų strategijos tikslus, kuriais remiantis būtų galimybė įvertinti mokslo ir verslo sąveikos skatinimo pažangą kaip vieną iš prioritetinių sričių, įtraukti į rengiamą Valstybės pažangos strategiją	LR Vyriausybė	a) Rekomendacijos įgyvendinimas: - Bus įgyvendinta - Atmesta b) Rekomendacijos įgyvendinimo priemonė; c) Komentaras (tais atvejais, kai su rekomendacija atmetama)	
2.	Skatinant įmones naudotis MTEP pelno mokesčio lengvata, patikslinti teisės aktuose MTEP sąvokos išaiškinimą, aiškiau apibrėžti MTEP pelno mokesčio lengvatos taikymo ribas	LR Vyriausybė	a) Rekomendacijos įgyvendinimas: - Bus įgyvendinta - Atmesta b) Rekomendacijos įgyvendinimo priemonė; c) Komentaras (tais atvejais, kai su rekomendacija atmetama)	
3.	Priimti sprendimą dėl tikslingumo paskirti atitinkamą (pasirinktą) instituciją, vertinti ir pateikti išvadas dėl įmonių vykdomos veiklos priskyrimo MTEP veikloms	LR Vyriausybė	a) Rekomendacijos įgyvendinimas: - Bus įgyvendinta - Atmesta b) Rekomendacijos įgyvendinimo priemonė; c) Komentaras (tais atvejais, kai su rekomendacija atmetama)	
4.	Nustatyti, kad įmonės, teikiančios paraiškas finansavimui gauti pagal Švietimo ir Ūkio ministerijų ir/ar kt. institucijų įgyvendinamas MTEP priemonės, Statistikos departamentui privalomai deklaruotų įmonės išlaidas MTEP veiklai	LR Vyriausybė	a) Rekomendacijos įgyvendinimas: - Bus įgyvendinta - Atmesta b) Rekomendacijos įgyvendinimo priemonė; c) Komentaras (tais atvejais, kai su rekomendacija atmetama)	

Rekomendacijos eilės numeris	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
5.	Įgyvendinant Inovacijų strategijos uždavinius, nustatyti naujus vertinimo rodiklius, susijusius su tikslais ir uždaviniais, kuriais remiantis būtų galimybė įvertinti mokslo ir verslo sąveikos skatinimo pažangą. Pagal Strateginio planavimo metodikos reikalavimus Inovacijų strategijos pagrindu parengti tarpinstitucinį veiklos planą	Ūkio ir Švietimo ir mokslo ministerijos kartu	a) Rekomendacijos įgyvendinimas: - Bus įgyvendinta - Atmesta b) Rekomendacijos įgyvendinimo priemonė; c) Komentarai (tais atvejais, kai su rekomendacija atmetama)	
6.	Siekiant užtikrinti rezultatyvią integruotą mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) veiklą, parengti jų ir Jungtinių tyrimų programų valdymo ir koordinavimo modelį, jį įteisinti ir užtikrinti jo įgyvendinimą	Švietimo ir mokslo ir Ūkio ministerijos kartu	a) Rekomendacijos įgyvendinimas: - Bus įgyvendinta - Atmesta b) Rekomendacijos įgyvendinimo priemonė; c) Komentarai (tais atvejais, kai su rekomendacija atmetama)	
7.	Sukurti ir įdiegti slėniuose veikiančių atviros prieigos centrų registrą, jau veikiančiose laboratorijose išbandyti atviros prieigos centro modelį, atitinkamai patikslinti slėnių atviros prieigos centrų valdymo reglamentą	Švietimo ir mokslo ir Ūkio ministerijos kartu	a) Rekomendacijos įgyvendinimas: - Bus įgyvendinta - Atmesta b) Rekomendacijos įgyvendinimo priemonė; c) Komentarai (tais atvejais, kai su rekomendacija atmetama)	
8.	Rengiant naują programavimo dokumentą 2014–2020 metams, ypač daug dėmesio skirti verslo ir mokslo sąveiką skatinančių priemonių tęstinumui – pagrindines jėgas nukreipiant į verslo ir mokslo bei verslo ir verslo bendradarbiavimo kultūros plėtrą, vykdamas MTEP veiklą	Ūkio ministerija	a) Rekomendacijos įgyvendinimas: - Bus įgyvendinta - Atmesta b) Rekomendacijos įgyvendinimo priemonė; c) Komentarai (tais atvejais, kai su rekomendacija atmetama)	

Rekomendacijos eilės numeris	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
9.	Sugriežtinti Inovacinius čekius gaunančių ūkio subjektų kontrolę, įvesti vertinimo kriterijų dėl pirmą kartą besikreipiančių inovaciniams čekiams gauti ir imtis papildomų priemonių užtikrinti rezultatų kontrolę bei imtis dvigubo finansavimo rizikos mažinimo priemonių užtikrinant, kad LVPA ir MITA keistųsi informacija apie subjektus, pateikusius paraiškas finansavimui pagal priemones, skatinančias mokslo ir verslo sąveiką	Ūkio ministerija	a) Rekomendacijos įgyvendinimas: - Bus įgyvendinta - Atmesta b) Rekomendacijos įgyvendinimo priemonė; c) Komentarai (tais atvejais, kai su rekomendacija atmetama)	
Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais: (Pareigų pavadinimas) (Vardas ir pavardė) (Kontaktinė informacija)				

Plano sudarymo paaiškinimas:

1–3 lentelės stulpelius užpildo auditorius. Prireikus lentelė gali būti papildyta stulpeliu – pastebėjimas ar išvada; 4–5 lentelės stulpelius užpildo subjekto, kuriam pateikta rekomendacija, atsakingas atstovas. Nurodomas atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą.